

Vlaamse
overheid

PROTOCOL MEDEDELING PERSOONSgegevens

Protocol overeenkomstig artikel 8, §1, e-govdecreet¹.

Vul in waar er vierkante haakjes staan. Alle koppen zijn in- en uitklapbaar: klik op driehoekje voor de kop. Klik op de keuzevakjes. **Vermenigvuldig onderdelen zoveel als nodig (vnl. als er meerdere partijen zijn).** Publicatie: zie transparantie.

Dit protocol is een update van het protocol van 6 december 2019. Enkel de datums werden aangepast, nav de nieuwe startdatum van 9 september 2020 van de burgerbevraging Gemeente-Stadsmonitor. De burgerbevraging van maart 2020 werd uitgesteld nav de Covid-19 crisis.

PARTIJEN

MEDEDELLENDE PARTIJ: Vlaamse Statistische Autoriteit [VSA]

Is de dienst van de hoofdstatisticus bij het Departement Kanselarij en Bestuur, ingevolge artikel 2 Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de Vlaamse openbare statistieken

EN ONTVANGENDE PARTIJ: Agentschap Binnenlands Bestuur [ABB]

Is een Vlaamse instantie als bedoeld in artikel 2, 10° e-govdecreet: statuut: Overheid van het Vlaamse Gewest en van de Vlaamse Gemeenschap

NA ADVIES VAN

de functionaris voor de gegevensbescherming² van de mededelende partij Steven Callaars

de functionaris voor de gegevensbescherming² van de ontvangende partij Ingrid de Bel-Simson

KOMEN OVEREEN DAT HET GEPSEUDONIMISEERD SURVEYDATABESTAND VOOR DE OPMAAK VAN DE GEMEENTE-EN STADSMONITOR MEEGEDEELD WORDT IN HET KADER VAN DE REALISATIE EN PUBLICATIE VAN DE GEMEENTE- EN STADSMONITOR

De gemeente- en stadsmonitor (GSM) bestaat uit meer dan 200 omgevingsindicatoren die maatschappelijke ontwikkelingen beschrijven in de 300 Vlaamse steden en gemeenten.

De indicatoren worden opgebouwd o.b.v. administratieve datareeksen (m.i.v. GIS-indicatoren) én een grootschalige survey bij een representatief staal van de inwoners in elk van de 300 gemeenten, goed voor meer dan 80 survey indicatoren. Deze survey peilt naar de tevredenheid, de gedragingen en de participatie bij de inwoners van 17 jaar tem 85 jaar.

Beide monitoren reiken datareeksen aan over diverse thema's die lokale besturen gebruiken bij de opmaak en de opvolging van het meerjarenplan (o.m. bij de omgevingsanalyse). De gemeentemonitor

---

¹ decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer.

² de functionaris voor de gegevensbescherming of *data protection officer (DPO)*, wordt verder aangeduid als "functionaris".

verschijnt voor de tweede keer en hanteert het beschrijven van ‘de staat’ of ‘de toestand’ van elke Vlaamse gemeente als vertrekpunt.

ABB wil door middel van de gemeente- en stadsmonitor zijn adviserende, coördinerende en ondersteunende rol voor elk lokaal bestuur waarmaken, met als basis een beleidsmonitor, die *evidence based* beleid en besluitvorming mogelijk maakt en die tegemoetkomt aan de vereiste opgelegd in het decreet over het lokaal bestuur, m.n. de betrokkenheid van de burgers bij het lokaal beleid.

Als bijlage wordt een duidelijk schematisch overzicht toegevoegd van de verschillende gegevensstromen, alsook een toelichting hierbij (zie bijlage 1).

NA HET TOETSEN VAN DE MEDEDELING AAN DE BEGINSLEN EN VEREISTEN VAN DE AVG³ EN ANDERE REGELGEVING TER BESCHERMING VAN DE PERSOONLIJKE LEVENSSFEER EN DE BESCHERMING VAN PERSOONSgegevens

In DEEL 1 gebeurt de toetsing aan de beginselen waarbij alle onderdelen moeten beantwoord worden.

In DEEL 2 moeten enkel de onderdelen ingevuld en toegevoegd worden die van toepassing zijn. Vermeld hier welke van toepassing zijn (meer uitleg in DEEL 2):

- [de verwerking door een of meerdere verwerkers](#)
- [de inschakeling van een intermediair/TTP/dienstenintegrator](#)
- [het gebruik van het rijksregisternummer of een andere algemene identicator](#)
- [bij toegang tot authentieke bronnen](#)
- [bijzondere categorieën van persoonsgegevens](#)
- [persoonsgegevens m.b.t. strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten](#)
- [archivering in het algemeen belang, wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden](#)
- [doorgifte aan derde landen en internationale organisaties](#)
- [andere bijzondere regelingen die van toepassing zijn bij deze mededeling]
(deze lijst en de onderdelen zijn mogelijk niet volledig – vul aan zo nodig)

---

³ Algemene Verordening Gegevensbescherming – Verordening (EU) 2016/679 van 27 april 2016.

DEEL 1: CONTROLE NALEVING BEGINSELEN AVG

De vragen van alle onderdelen van dit deel moeten beantwoord worden.

1. BEGINSEL: VERANTWOORDINGSPLICHT

Toelichting over beginsel (link naar toelichting of pop up – hier in- en uitklapbaar met driehoekje)

Artikel 5, 2, AVG: de verwerkingsverantwoordelijke is verantwoordelijk voor de naleving van de beginselen vermeld in artikel 5, 1 en kan deze aantonen.

Artikel 30, AVG: elke verwerkingsverantwoordelijke en, in voorkomend geval, de vertegenwoordiger van de verwerkingsverantwoordelijke moet een register bijhouden van de verwerkingsactiviteiten die onder hun verantwoordelijkheid plaatsvinden.

Met dit protocol wordt de conformiteit met de AVG en de bedoelde regelgeving aangetoond.

Vereiste informatie

Mededelende partij [VSA]:

Is er een register van de verwerkingen? NEE VSA is volop bezig met het in kaart brengen van de verschillende gegevensstromen. Het register is bijgevolg in volle opbouw en verwacht wordt tegen midden 2020 alvast een eerste aanzet hiertoe te hebben.

Is de oorspronkelijke verwerking daarin opgenomen? JA de verwerkingen van persoonsgegevens in het kader van de GSM zullen in het register opgenomen worden.

Ontvangende partij [ABB]:

Is er een register van de verwerkingen? JA [laatste update: 26 november 2019]

Algemeen:

Zijn er bestaande machtigingen die verband houden met deze mededeling NEE JA
[Rijksregister 031/2019, d.d. 11 juli 2019]

Zijn er bestaande beraadslagingen die verband houden met deze mededeling NEE JA
[referentie]

Zijn er bestaande protocollen die verband houden met deze mededeling NEE JA In
Opmaak:

- ABB bezorgt via het afsluiten van een protocol de gepseudonimiseerde data van de centrumsteden aan de Studiedienst van stad Antwerpen, die de 13 centrumsteden vertegenwoordigt.

(indien het gebruik van een authentieke bron zoals het Rijksregister betreft, zie DEEL 2)

Motivering of toelichting ontvangende partijen (zo nodig)

[...]

Adviezen

Advies functionaris mededelende partij VSA

Het register van de verwerkingen zal opgesteld worden aan de hand van het model verstrekt door de Gegevensbeschermingsautoriteit en zal de verwerkingen van persoonsgegevens in het kader van de GSM bevatten.

Advies functionaris ontvangende partij ABB

Er is een voldoende actuele versie van het verwerkingsregister aanwezig binnen ABB waar de onderhavige verwerking in opgenomen is.

Advies VTC zo gevraagd

[...]

Finale toetsing door mededelende partij [VSA] (na eventuele aanpassing protocol o.b.v. de adviezen)

Beantwoordt aan verantwoordingsplicht.

Beantwoordt aan verantwoordingsplicht als aan volgende voorwaarden wordt voldaan: Opmaak van het register van de verwerkingen door de VSA

Beantwoordt niet aan verantwoordingsplicht.

2. BEGINSEL: DOELBINDING

Toelichting over beginsel

Artikel 5, 1, b), AVG: persoonsgegevens moeten voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden worden verzameld en mogen vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze worden verwerkt.

Artikel 6, 4, AVG in verband met verdere verwerking samen gelezen met overweging 50 (zie toelichting VTC bij protocolregeling).

Vereiste informatie

De beschrijving van de precieze doeleinden waarvoor de gegevens oorspronkelijk werden ingezameld door de instantie die beheerder is van de gevraagde gegevens; (art. 8, §1, 2^e lid, 10°, e-govdecreet)

VSA ontvangt het surveydatabestand gemeentemonitor en het surveydatabestand stadsmonitor van de verwerker-veldwerkbureau die door ABB is aangesteld als verwerker voor de verzameling van de surveydata. Voor dat doeleinde sloot VSA samen met ABB, als gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken, een verwerkersovereenkomst met de verwerker-veldwerkbureau (zie schema bijlage 1). VSA ontvangt die surveydatabestanden in zijn rol als derde vertrouwenspartij/ Trusted Third Party (TTP), met als doel de pseudonimisering van de weerhouden data.

Na ontvangst van de surveydata door VSA van de verwerker-veldwerkbureau, zal VSA die surveydatabestanden namelijk eerst controleren om de (non)respons nauwkeurig te bepalen, opkuisen/cleanen en een weging toe te passen zodat onder- en oververtegenwoordiging wordt gecorrigeerd. Na deze controle levert VSA een **gepseudonimiseerd surveydatabestand** aan aan ABB. Hiermee voldoet VSA aan zijn rol als TTP.

Het komt VSA niet toe eigen (statistische) bewerkingen uit te voeren op de data van het Rijksregister, noch op het surveydatabestand gemeentemonitor, het surveydatabestand stadsmonitor of het (gepseudonimiseerd) surveydatabestand. Het is VSA aldus niet toegestaan om een andere verwerking op de persoonsgegevens uit te voeren dan deze die in dit protocol en de verwerkersovereenkomst tussen gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken ABB en VSA en de verwerker-veldwerkbureau, zijn opgenomen.

De doeleinden waarvoor de persoonsgegevens worden medegedeeld; (art. 8, §1, 2^e lid, 2°, e-govdecreet)

Het **gepseudonimiseerd surveydatabestand** wordt medegedeeld aan ABB met het oog op de verwerking en realisatie van de GSM, zoals terug te vinden is op <https://gemeente-en-stadsmonitor.vlaanderen.be/>. De wettelijke grondslag voor de realisatie van de GSM is terug te vinden in artikel 2, § 1 van het decreet over het lokaal bestuur (DLB) en artikel 4 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 28 oktober 2005 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap “Agentschap Binnenlands Bestuur”. Artikel 2 DLB legt de gemeenten en OCMW's de taak op om op het lokale niveau duurzaam bij te dragen aan het welzijn van de burgers en om een burgersnabije, democratische, transparante en doelmatige uitoefening van hun bevoegdheden te verzekeren. Het artikel stipuleert in het tweede lid dat de lokale besturen de inwoners zo veel als mogelijk bij het beleid dienen te

betrekken en moeten zorgen voor openheid van bestuur. De gemeentemonitor geeft duidelijk uitwerking aan de vereiste opgenomen in het decreet over het lokaal bestuur, dat lokale besturen hun bevoegdheden burgernabij moeten uitoefenen en de inwoners hierbij zo veel als mogelijk moeten betrekken. De sterkte van de gemeentemonitor schuilt (onder meer) in zijn wetenschappelijk verantwoorde aanpak. Om de gelijkheid tussen alle lokale besturen te garanderen (artikelen 10 en 11 Grondwet) en dus zowel voor de grote steden, als de kleine gemeenten, te zorgen voor een wetenschappelijk representatief beeld van de heersende opvattingen over het beleid in het lokale bestuur, neemt ABB hier de coördinatie-opdracht op zich. Deze opdracht werd ABB toegekend via het Besluit Vlaamse Regering van 28 oktober 2005 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap “Agentschap Binnenlands Bestuur”. Het agentschap heeft onder meer tot taak het uitvoeren van een samenhangend beleid inzake de lokale besturen en het stedenbeleid. Doordat de survey driejaarlijks wordt uitgevoerd, kunnen in het kader van historisch onderzoek ook (beleids)evoluties doorheen de tijd duidelijk in kaart gebracht worden.

Hoewel ABB de machtiging heeft aangevraagd bij het Rijksregister, zal het niet zelf de gegevens ontvangen en meedelen aan de verwerker-veldwerkbureau die zal instaan voor de opmaak van de survey. Overeenkomstig artikelen 201 en 202 van de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van de persoonsgegevens (BS 5 september 2018) wordt aldus beroep gedaan op VSA om als TTP de data te pseudonimiseren. Machtiging nr. 31/2019, d.d. 11 juli 2019 machtigt bijgevolg de vertrouwenspersoon van ABB, de facto VSA, tot de verwerking van de data. Om die reden treden VSA en ABB ook op als gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken bij de aanstelling van de verwerker-veldwerkbureau: ABB bepaalt weliswaar het doel en de middelen van het geheel. VSA treedt in zijn rol van derde vertrouwenspartij (TTP) evenzeer op als verwerkingsverantwoordelijke en zal hiervoor het nodige doen om tot de pseudonimisering van de surveydatabestanden te komen.

Motivering

Vermelding van de verenigbaarheidsanalyse van de doeleinden van deze verwerking met het doeleinde waarvoor de gegevens aanvankelijk zijn verzameld overeenkomstig artikel 6, lid 4, van de algemene verordening gegevensbescherming; (art. 8, §1, 2^e lid, 11°, e-govdecreet)

In de mate dat de doelstelling van de verwerking archivering in het algemeen belang, wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden betreft (verduidelijk in DEEL 2), wordt de verwerking niet als onverenigbaar beschouwd. Geef hier de analyse voor de andere doeleinden:

Het gepseudonimiseerd surveydatabestand wordt gebruikt voor de opmaak van de GSM, i.e. voor wetenschappelijk onderzoek en statistische doeleinden. Dit wetenschappelijk en statistisch onderzoek heeft als doel het lokale beleid hierop af te stemmen. Hiervoor werd duidelijk gemaakt dat ABB een wettelijk opdracht heeft om een samenhangend beleid inzake de lokale besturen en het stedenbeleid uit te voeren (artikel 2 DLB en artikel 4 BVR oprichting ABB).

de verdere verwerking is verenigbaar :

De overdracht van het gepseudonimiseerd surveydatabestand van VSA naar ABB gebeurt enkel in de rol van VSA als TTP. ABB is immers de uiteindelijke ontvanger van het surveydatabestand, met het oog op de opmaak van de GSM, maar de pseudonimisering dient overeenkomstig de machtiging van het Rijksregister nr. 31/2019, door VSA te gebeuren.

de verdere verwerking is niet verenigbaar

er werd toestemming gegeven door de betrokkenen (niet evident in overheidscontext)

JA

NEE – de verdere verwerking heeft een aparte wettelijke basis nodig – verduidelijk bij de toetsing aan het rechtmatigheidsbeginsel

Adviezen

Advies functionaris mededelende partij VSA

VSA, in zijn rol als derde vertrouwenspartij/Trusted Third Party (TTP), zal de persoonsgegevens van de surveydatabestanden aangeleverd door verwerker-veldwerkbureau (aangesteld door ABB) verwerken door deze te controleren (om de (non)respons nauwkeurig te bepalen), op te kuisen en een weging toe te passen. Vervolgens zal VSA de weerhouden data pseudonimiseren tot één gepseudonimiseerd surveydatabestand dat aan ABB aangeleverd wordt, overeenkomstig artikel 201 van de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van de persoonsgegevens (BS 5 september 2018). Bijgevolg wordt de verwerking van persoonsgegevens door VSA niet als onverenigbaar beschouwd en kan worden geconcludeerd dat aan het doelbindingsbeginsel is voldaan.

Advies functionaris ontvangende partij ABB

Vermits de verwerking van de persoonsgegevens door ABB voor wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden geldt, geldt er ingevolge art. 5, 1, b, tweede zinsdeel AVG een uitzondering; de verdere verwerking van de persoonsgegevens door ABB worden niet als onverenigbaar beschouwd met de oorspronkelijke doeleinden waarmee VSA de persoonsgegevens heeft verwerkt/verzameld. Daarnaast fungeert VSA als TTP bij de doorgifte van de persoonsgegevens aan ABB. Op grond hiervan kan worden aangenomen dat aan het doelbindingsbeginsel is voldaan. Het toekomstig doel is ook verenigbaar met het oorspronkelijke omdat de burgers, onder meer door de toestemming die gevraagd wordt en de transparantie die gegeven wordt, redelijkerwijze kunnen verwachten dat voor het verder uitwerken en opmaken van de GSM gebruik gemaakt wordt van gegevens die reeds beschikbaar zijn bij het Rijksregister. Hierbij is ook van belang dat de survey 's niet verplicht zijn en de resultaten daarvan geen risico's op negatieve gevolgen voor de betrokkenen met zich meebrengen.

Advies VTC zo gevraagd

[...]

Finale toetsing door mededelende partij VSA (na eventuele aanpassing protocol o.b.v. de adviezen)

- Beantwoordt aan doelbindingsbeginsel.
- Beantwoordt aan doelbindingsbeginsel als aan volgende voorwaarden wordt voldaan: [...]
- Beantwoordt niet aan doelbindingsbeginsel.

3. BEGINSEL: RECHTMATIGHEID

Toelichting over beginsel

Artikel 5, 1, a), AVG: persoonsgegevens moeten worden verwerkt op een wijze die ten aanzien van de betrokkene rechtmatig is.

Artikel 6, AVG bevat de voorwaarden voor de rechtmatigheid.

Vereiste informatie

de wettelijke basis van zowel de mededeling als de inzameling van de gegevens (art. 8, §1, 2^e lid, 5°, e-govdecreet)

Wettelijke basis oorspronkelijke verwerking (als geen bijzondere categorieën - zie DEEL 2):

- toestemming van de betrokkene (moeilijk in overheidscontext)
- ter uitvoering van een overeenkomst (bijvoegen)
- ter uitvoering van wettelijke verplichtingen
- ter bescherming van vitale belangen
- ter vervulling van een taak van algemeen belang of het openbaar gezag

Indien de finaliteit van de verwerking van de persoonsgegevens een grondslag vindt in de regelgeving, een verwijzing naar die regelgeving opnemen (tot op het niveau van de toepasselijke artikelen): Nvt

Toelichting: VSA treedt op als derde vertrouwenspartij en ontvangt in die rol de gegevens van het Rijksregister (naam, adres, geboortjaar en -maand, geslacht en nationaliteit). De verwerking van deze gegevens gebeurt op basis van een taak van algemeen belang, afgeleid uit de decretale opdracht van VSA tot het ontwikkelen van (Vlaamse openbare) Statistieken. In het kader van de GSM heeft VSA vervolgens een machtiging gekregen van het Rijksregister om op te treden als derde vertrouwenspartij/Trusted Third Party (TTP) ten behoeve van ABB. Daarnaast zal de verdere verwerking van de van de verwerker-veldwerkbureau ontvangen surveydatabestanden gebaseerd zijn op toestemming van deelnemers.

Wettelijke basis verwerking door ontvangers (als geen bijzondere categorieën -zie DEEL 2)

- toestemming van de betrokkene (moeilijk in overheidscontext)
- ter uitvoering van een overeenkomst (bijvoegen)
- ter uitvoering van wettelijke verplichtingen
- ter bescherming van vitale belangen
- ter vervulling van een taak van algemeen belang of het openbaar gezag

Indien de finaliteit van de verwerking van de persoonsgegevens een grondslag vindt in de regelgeving, een verwijzing naar die regelgeving opnemen (tot op het niveau van de toepasselijke artikelen):

1. Artikel 4 [Besluit Vlaamse Regering](#) van 28 oktober 2005 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap “Agentschap Binnenlands Bestuur”, BS 13 maart 2006;
2. Artikel 2 Decreet 22 december 2017 over het lokaal bestuur, BS 15 februari 2018.

Toelichting: Zoals hiervoor benadrukt, duidt het Rijksregister ABB aan als verwerkingsverantwoordelijke voor de opmaak van de GSM gelet op zijn wettelijke plicht om een coördinerende taak uit te oefenen in het kader van het stedenbeleid (art. 4 BVR) en zo lokale besturen de mogelijkheid te geven om burgernabij beleid te voeren (art. 2 DLB). Het is dan ook in het kader van deze rechtsgrond, dat ABB de machtiging nr. 031/2019 van het Rijksregister ontvangen heeft om via een TTP (met name VSA) toegang te krijgen tot de naam, het geslacht, geboortjaar en -maand, nationaliteit en adres van de betrokkenen. Daarnaast zal de verdere verwerking van het gepseudonimiseerd surveydatabestand (aangeleverd door VSA) gebaseerd zijn op toestemming van deelnemers.

Motivering – toelichting

Waarom als voldoende wordt gezien; waar nog aan moet gewerkt worden (bv. timing regelgeving).

Uitleg als verschillende rechtsgrond naargelang doeleinden.

Wijze waarop toestemming wordt gevraagd.

Het surveydatabestand met bijhorende afgeleide surveyindicatoren worden bekomen door middel van toestemming. Het invullen van de survey gebeurt op basis van een ‘consent first’ methode. Aan de deelnemers wordt via de introductiebrief bij de survey duidelijk de informatie verschaft die de GDPR vereist (Welke doeleinden? Wie kan verwerken? Hoe lang worden ze bewaard?). In het bijzonder wordt meegedeeld wie de ontvangende partijen zijn in deze verhouding, m.n. de verwerker-veldwerkbureau, VSA, ABB, Studiedienst van stad Antwerpen en mogelijks ook onderzoeksinstellingen.

Adviezen

Advies functionaris mededelende partij VSA

Op basis van het voorgaande kan worden geconcludeerd dat aan het rechtmatigheidsbeginsel is voldaan, zijnde dat er minimaal een wettelijke grondslag is voor de oorspronkelijke verwerking alsook voor de verdere verwerking.

Advies functionaris ontvangende partij ABB

Er is voldaan aan het beginsel van rechtmatigheid; de rechtsgrond voor onderhavige verwerking is vervulling van een taak van algemeen belang dat wettelijk is verankerd in de oprichtingsdecreten en andere wetgeving. Ingevolge art. 2 van het Decreet over het lokaal bestuur van 22 december 2017 juncto art. 4 van het Besluit van 28 oktober 2005 van de Vlaamse Regering tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap “Agentschap Binnenlands Bestuur” valt deze taak binnen het wettelijk kader van ABB, die hierbij in de plaats van de gemeenten treedt, om de enquêtes uit te voeren, voor beleidsvorming.

Voorts is er een juiste verwijzing naar de rechtsgrond toestemming op basis waarvan de surveydatabestanden verder verwerkt en doorgegeven kunnen worden.

Advies VTC zo gevraagd

[...]

Finale toetsing door mededelende partij VSA (na eventuele aanpassing protocol o.b.v. de adviezen)

Beantwoordt aan het beginsel van rechtmatigheid.

Beantwoordt aan het beginsel van rechtmatigheid als aan volgende voorwaarden wordt voldaan:

[...]

Beantwoordt niet aan het beginsel van rechtmatigheid.

4. BEGINSELEN: BEHOORLIJKHEID EN TRANSPARANTIE

Toelichting over beginsel

Artikel 5, 1, a), AVG: beginsel: persoonsgegevens moeten worden verwerkt op een wijze die ten aanzien van de betrokkene behoorlijk en transparant is.

Transparantie is een wijze om tot een behoorlijke verwerking te komen.

Overwegingen 39 en 45 (en 60 i.v.m. profilering) AVG.

Artikel 12, 1, AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen neemt opdat de betrokkene de in de artikelen 13 en 14, AVG bedoelde informatie en de in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34, AVG bedoelde communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt.

Artikel 13, 3, en 14, 3, c), AVG: de mededelende partijen moeten de bekendmaking doen voor de eerste mededeling.

Er bestaan uitzonderingen op de vereisten van artikel 13 en 14, maar in het kader van een behoorlijke verwerking is een minimale transparantie, bv. via de geschikte webpagina's, aangewezen.

Artikel 12, 2, AVG betreft ook de behoorlijkheid: de verwerkingsverantwoordelijke faciliteert de uitoefening van de rechten van de betrokkene uit hoofde van artikel 15 t.e.m. 22.

Artikel 8, §1, 2^e en 3^e lid, e-govdecreet: de gegevens die minimaal moeten bekendgemaakt worden volgens het decreet zijn in dit formulier aangegeven door roze (of grijze) achtergrond.

Vereiste informatie

Wordt alle informatie vermeld in artikel 13 en 14 AVG aan de betrokkenen bekend gemaakt door elke partij?

Partij VSA

JA

Hoe wordt de mededeling/herkomst van de persoonsgegevens bekend gemaakt aan de betrokkenen?

rechtstreeks aan de betrokkenen via de introductiebrief waarmee de burgers uitgenodigd worden om de survey in te vullen.

onrechtstreeks; op de online privacyverklaring van ABB met verwijzing naar VSA als TTP, alsook op de website van de verwerker-veldwerkbureau wordt de vereiste informatie opgenomen.

NEE

Geldt een van de volgende uitzonderingen?

- de betrokkene beschikt reeds over de informatie
- bij onrechtstreekse inzameling: het verkrijgen of verstrekken van de gegevens uitdrukkelijk is voorgeschreven bij lidstatelijk recht: verwijs naar antwoorden i.v.m. rechtmatigheid: [...]
- bij onrechtstreekse inzameling: het verstrekken van die informatie blijkt onmogelijk of vergt onevenredig veel inspanning : motivering [...]
- bij onrechtstreekse inzameling: de persoonsgegevens moeten vertrouwelijk blijven wegens beroepsgeheim.

Partij ABB

JA

Hoe wordt de mededeling/herkomst van de persoonsgegevens bekend gemaakt aan de betrokkenen?

rechtstreeks aan de betrokkenen via de introductiebrief waarmee de burgers uitgenodigd worden om de survey in te vullen.

onrechtstreeks; op de online privacyverklaring van ABB

NEE

Geldt een van de volgende uitzonderingen?

- de betrokkene beschikt reeds over de informatie
- bij onrechtstreekse inzameling: het verkrijgen of verstrekken van de gegevens uitdrukkelijk is voorgeschreven bij lidstatelijk recht: verwijs naar antwoorden i.v.m. rechtmatigheid: [...]
- bij onrechtstreekse inzameling: het verstrekken van die informatie blijkt onmogelijk of vergt onevenredig veel inspanning : motivering [...]
- bij onrechtstreekse inzameling: de persoonsgegevens moeten vertrouwelijk blijven wegens beroepsgeheim.

Minstens de informatie die in de gekleurde vakken (zoals dit) staat moet gepubliceerd worden.

Op welke webpagina's van de partijen wordt het protocol bekendgemaakt? (art. 8, §1, 3^e lid, e-govdecreet)

VSA verwijst naar publicatie op de privacyverklaring van ABB op de website ABB.

Onderaan de privacyverklaring van ABB zal het protocol toegevoegd worden:
<https://binnenland.vlaanderen.be/privacyverklaring-abb>

Is de manier waarop de ontvangende partijen de uitoefening van alle rechten van de betrokkenen faciliteren opgenomen in:

partij 1 - VSA

de privacyverklaring van de partij: de hierna vermelde website onder beheer van de VSA, zal aangevuld worden met de link naar de uitgebreide informatie over de GSM, dat onderaan de privacyverklaring op de website van ABB zal toegevoegd worden:
<https://www.statistiekvlaanderen.be/algemene-verordening-gegevensbescherming>

een ander document/vindplaats:

- introductiebrief bij de survey en website van de verwerker-veldderwbureau;

partij 2 - ABB

de privacyverklaring van de partij zal aangepast worden zodat een specifieke privacyverklaring voor de opmaak GSM wordt gemaakt: <https://binnenland.vlaanderen.be/privacyverklaring-abb>

een ander document/vindplaats:

- introductiebrief bij de survey en website van de verwerker-veldderwbureau;

Motivering – toelichting door alle partijen (zo nodig)

Wat de rechten van betrokkenen betreft, worden zeer duidelijke afspraken gemaakt tussen VSA, ABB en de verwerker-veldwerkbureau. Zoals reeds benadrukt, zal ABB enkel over het gepseudonimiseerd bestand beschikken en zullen VSA en de verwerker-veldwerkbureau gevraagd worden om uiterlijk **2 april 2021** de data van het Rijksregister, de niet-gepseudonimiseerde surveydatabestanden en wat VSA betreft ook het (gepseudonimiseerd) surveydatabestand, te verwijderen. **VSA bezorgt voor 20 februari 2021 de gepseudonimiseerde surveydatabestanden aan ABB.**

Een betrokkene kan zich voor de uitoefening van zijn rechten evenwel wenden tot VSA, ABB en/of de verwerker-veldwerkbureau. Gelet op de bewaartermijn van de data en de duurtijd van de verwerkersovereenkomst, worden hieromtrent volgende afspraken gemaakt (zie schema bijlage 4):

Voor verzoeken ingediend vóór overdracht van gepseudonimiseerd surveydatabestand aan ABB, i.e. uiterlijk 2 april 2021:

- Indien een betrokkene zijn verzoek richt aan de verwerker-veldwerkbureau en/of aan verwerkingsverantwoordelijke VSA, zullen partijen elkaar hiervan onverwijld op de hoogte brengen en na onderlinge afstemming, eventueel tegemoet komen aan het verzoek van de betrokkene. Verwerkingsverantwoordelijke ABB zal van dit verzoek en het resultaat op de hoogte gebracht worden door VSA.
- Indien een betrokkene zijn verzoek richt aan ABB, brengt hij dit verzoek onverwijld ter kennis van VSA en de Verwerker. Deze laatste twee partijen zullen na onderlinge afstemming, eventueel tegemoet komen aan het verzoek van de betrokkene. ABB zal van dit verzoek en het resultaat op de hoogte gebracht worden door VSA.

Voor verzoeken ingediend vanaf overdracht van gepseudonimiseerd surveydatabestand aan ABB, uiterlijk 2 april 2021:

- Indien een betrokkene zijn verzoek richt aan de verwerker-veldwerkbureau en/of aan VSA, zal de desbetreffende partij dit verzoek onverwijld ter kennis brengen van ABB. ABB zal dit verzoek vervolgens beoordelen.
- Indien een betrokkene zijn verzoek richt aan ABB, zal deze partij het verzoek beoordelen.

Voorgaande afspraken werden ook opgenomen in de verwerkersovereenkomst afgesloten tussen ABB en VSA als gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken en het veldwerkbureau als verwerker.

Adviezen

Advies functionaris mededelende partij VSA

Op basis van het voorgaande, waarmee de uitoefening van alle rechten van de betrokkenen gefaciliteerd zullen worden (o.a. introductiebrief bij de survey, website van de verwerker-het veldwerkbureau, website onder beheer van de VSA waarop de link zal toegevoegd worden naar de uitgebreide informatie over de GSM op de website van ABB), kan worden geconcludeerd dat aan de beginselen “behoorlijkheid en transparantie” is voldaan.

Advies functionaris ontvangende partij ABB

Vermits de ABB een specifieke privacyverklaring zal publiceren op haar website omtrent de verdere verwerking door ABB van de persoonsgegevens in het kader van de GSM kan worden gesteld dat is voldaan aan het beginsel van transparantie.

Los van de vermelding van de gegevensstroom wordt aanbevolen dat ABB erop toeziet dat:

- Alle verplicht te vermelden punten in de privacyverklaring worden opgenomen;
- De webpagina makkelijk te vinden is;
- Alle informatie inzake de rechten van betrokkenen en het faciliteren van de betrokkenen bij het uitoefenen van de rechten in de privacyverklaring is opgenomen.

Transparantie is daarnaast een wijze om tot een behoorlijke verwerking te komen.

Partijen wordt aanbevolen om naast een (vlot vindbare) privacyverklaring ook afspraken te maken omtrent de publicatie van het protocol.

Advies VTC zo gevraagd

[...]

Finale toetsing door alle partijen (na eventuele aanpassing protocol o.b.v. de adviezen)

Beantwoordt aan het behoorlijkheids- en transparantiebeginsel.

Beantwoordt aan het behoorlijkheids- en transparantiebeginsel als aan volgende voorwaarden wordt voldaan: Opmaak introductiebrief waarmee de burgers uitgenodigd worden om de survey in te vullen met erin de mededeling/herkomst van de persoonsgegevens, verwijzing op de website onder beheer van de VSA naar de uitgebreide informatie over de GSM onderaan de privacyverklaring op de website van ABB, en aanpassing door ABB van de privacyverklaring op haar website met uitgebreide informatie over de GSM.

Beantwoordt niet aan het behoorlijkheids- en transparantiebeginsel. Verklaar: [...]

5. BEGINSEL: MINIMALE GEGEVENSVERWERKING

Toelichting over beginsel

Artikel 5, 1, c), AVG: beginsel: persoonsgegevens moeten toereikend zijn, ter zake dienend en beperkt tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.

Overweging 39, AVG.

Artikel 25 AVG: beginselen van gegevensverwerking door ontwerp en door standaardinstellingen

Vereiste informatie en motivering in het kader van de proportionaliteit

Van welke personen worden de persoonsgegevens meegedeeld? (art. 8, §1, 2^e lid, 3°, e-govdecreet)

Van de burgers (tussen 17 en 85 jaar) die de survey invulden.

Hoe groot is die groep personen? (art. 8, §1, 2^e lid, 3°, e-govdecreet)

365.000 personen zullen aangeschreven worden en geven ons dus een beeld op respons en non respons.

Ongeveer 100.000 personen zullen ook daadwerkelijk de survey invullen en dus persoonsgegevens verstrekken.

Welke gegevens? (art. 8, §1, 2^e lid, 3°, e-govdecreet)

Opsomming van alle categorieën gegevens. De categorieën gegevens kunnen eventueel geclusterd worden* (bv. <i>identificatiegegevens, contactgegevens, loopbaangegevens, leerlingkenmerken,...</i>)	Motivering van de noodzaak voor de doeleinden
<p>Cluster 1: Identificatiegegevens</p> <ul style="list-style-type: none"> - Postcode <p>Cluster 2. Financiële bijzonderheden</p> <ul style="list-style-type: none"> - totaal beschikbaar nette inkomen per maand/gezin (€1000 + telkens schijf van €500) - kom je rond met dit inkomen (heel erg moeilijk --> comfortabel) - maandelijkse huur/afbetaling woning (categorieën +/- € 250) - één of meer rekening niet kunnen betalen (J/N) <p>Cluster 3. Persoonlijke bijzonderheden</p> <ul style="list-style-type: none"> - geslacht - geboortjaar + maand 	<p>Voor alle clusters geldt dat de surveygegevens een beeld geven van de tevredenheid, het gedrag en de participatie van inwoners in hun stad of gemeenten. Dit levert informatie op die de federale en Vlaamse databanken niet kunnen aanleveren en dewelke cruciaal zijn voor de lokale besturen om hun beleid te onderbouwen en input te voorzien voor planning en beleidsprogramma's (cfr. de taak van de lokale besturen zoals opgenomen in artikel 2 DLB en de coördinatie-taak van ABB in deze).</p> <p>De postcode, het geslacht, geboortjaar + maand en nationaliteit (gegevens uit Cluster 1 en Cluster 3) worden ook aangewend door VSA om de controle op de surveyresultaten uit te voeren, om de non-responsanalyse uit te voeren en om</p>

<ul style="list-style-type: none"> - nationaliteit (Belg/W-Eur/O-Eur/Z-Eur/Mar/Tur/andere) - nationaliteit van de ouders (idem) - gebruik van taal in het gezin (Nederlands en/of andere, welke?) <p>Cluster 4. Leefgewoonten</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vervoersmiddelen: vraag naar bezit en gebruik ervan, onder meer voor woon-werkverkeer - Sociale contacten: hoe dikwijls ontmoet je familie, vrienden, kennissen, doe je een praatje (met mensen van Belgische afkomst of niet)? - Levensstijl: milieubewust handelen (bv. hoe vaak vegetarisch gegeten?) en wat ben je bereid in de toekomst te doen (bv. autodelen) <p>Cluster 5. Samenstelling van het gezin</p> <ul style="list-style-type: none"> - alleenstaande of samenwonend? Met wie? <p>Cluster 6. Vrijtijdsbesteding en interesses</p> <ul style="list-style-type: none"> - Frequentie van sportactiviteiten en culturele activiteiten <p>Cluster 7. Lidmaatschappen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lid van een vereniging (J/N - actief of passief) - -> geen indicatie van welke vereniging! - Verrichten van vrijwilligerswerk <p>Cluster 8. Consumptiegegevens</p> <ul style="list-style-type: none"> - Plaats waar aankopen (boodschappen, kledij, multimedia) gebeurde <p>Cluster 9. Woningkenmerken</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aard van de woning, eigendom of gehuurd, duur van het verblijf op het adres/postcode - Vraag naar maandelijkse huur (in schalen) - Tevredenheid over woning, kenmerken van de woning <p>Cluster 10. Opleiding en vorming</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoogst behaalde diploma 	<p>de representativiteit van de survey te verzekeren (namelijk door een weging toe te passen zodat onder- en oververtegenwoordiging wordt gecorrigeerd).</p>
--	--

Cluster 11. Beroep en betrekking

- Vraag naar huidige (werk)situatie

Cluster 12. Andere categorie van gegevens

- Tevredenheid van buurt en gemeente (o.a. problemen ondervonden bv zwerfvuil, geluidsoverlast, gevoel van onveiligheid, tevredenheid over faciliteiten in gemeente)
- Betrokkenheid bij de gemeente: tevredenheid over verstrekte informatie, vertrouwen in bestuur en dienstverlening, ... Opleiding en vorming
- Betrokkenheid bij de stad: ook contacten met stadsbestuur, deelname aan activiteiten, ...

Bijzondere persoonsgegevens:

Cluster 13. Gegevens betreffende de gezondheid

- afgelopen jaar beroep gedaan op anderen bij ziekte of nood aan zorg? (NvT --> dagelijks)
Zelf anderen verzorgd?
- Vraag naar algemene gezondheid (heel erg slecht --> heel erg goed)
- Last van één of meerdere langdurige ziekten, aandoeningen of handicaps? Zo ja, belemmert dit je dagelijkse bezigheden? (zelden --> voortdurend)
- Generieke vraag naar perceptie van welbevinden: was je voorbije week gelukkig? Gestresseerd? Eenzaam? ... (zelden --> altijd)

* (bv. identificatiegegevens, contactgegevens, loopbaangegevens, leerlingkenmerken,...)

** met 'gegeven' wordt telkens de categorie gegevens bedoeld, m.a.w. de naam (en omschrijving zo nodig voor de transparantie) van het veld in de databank, lijst, ...

Wat is de aard van de gegevens?

- niet-gepseudonimiseerde – worden personen bij naam of INSZ (rijksregisternummer of kruispuntbanknummer) genoemd?**

Wie kan de personen identificeren?[...]

- gepseudonimiseerde – worden de gegevens die betrekking hebben op de identiteit van de persoon, zoals naam, INSZ (rijksregisternummer of kruispuntbanknummer), adres verwijderd?**

Is het noodzakelijk het verband tussen de gecodeerde dataset en de identiteit van de personen te behouden?

- Ja**   **Wie houdt dit verband bij? [...]**

Motivering: [...]

- Nee**

- anonieme gegevens (geen persoonsgegevens in de enge zin van het woord)**

Op basis van welke gegevens (bv. naam, rijksregisternummer, adres, perceelnr., ...) worden de gegevens opgevraagd?

Alle gegevens worden verstrekt, i.e. alle surveyresultaten worden door VSA aan ABB bezorgd na pseudonimisering.

Wat zijn de categorieën van ontvangers en derden die mogelijks de gegevens eveneens verkrijgen? (art. 8, §1, 2^e lid, 3°, e-govdecreet)

categorieën van ontvangers bij de ontvangende partijen: Centrumsteden (via Studiedienst stad Antwerpen) + onderzoekers (zie schema bijlage 1: fases 6 en 7)

motivering:

ABB zal relevante delen voor elke centrumstad uit het gepseudonimiseerd surveydatabestand ook bezorgen aan de centrumsteden. Zij realiseren immers een oversampling in hun stad en zullen instaan voor de verwerking van de binnenstedelijke surveyresultaten. Hiertoe zal een protocol afgesloten worden met de Studiedienst van stad Antwerpen, die de 13 centrumsteden vertegenwoordigt.

ABB ontvangt aanvragen voor wetenschappelijk onderzoek op de gepseudonimiseerde gegevens van de survey. Ook voor de uitwisseling in het kader van wetenschappelijk onderzoek wordt steeds een protocol afgesloten. Belangrijk hierbij: ABB zal steeds onderzoeken welke data van de ingevulde survey ook daadwerkelijk vereist zijn om de wetenschappelijke doeleinden te bereiken. ABB zal dus niet steeds het hele gepseudonimiseerd databestand uitwisselen.

categorieën van ontvangers bij derden: Niet van toepassing

motivering: /

Wat is de periodiciteit van de mededeling? (art. 8, §1, 2e lid, 7°, e-govdecreet)

Eenmalig voor de centrumsteden

Ad Hoc voor verzoeken van wetenschappelijk onderzoek

motivering:

[...]

Wat is de duur van de mededeling? (art. 8, §1, 2° lid, 8°, e-govdecreet)

De mededeling aan de centrumsteden zal plaatsvinden op één enkel ogenblik na afronding van de survey en controle door VSA. De verwerker-veldwerkbureau dient uiterlijk eind januari 2021 het surveydatabestand voor de stadsmonitor aan VSA te bezorgen. VSA zal de data vervolgens eerst controleren (inclusief non-responsanalyse), opkuisen en – samen met de weerhouden surveydata van de gemeentemonitor – een weging toepassen zodat onder- en oververtegenwoordiging wordt gecorrigeerd, en erna een gepseudonimiseerd surveydatabestand aanleveren aan ABB, **uiterlijk 20 februari 2021**. Kort nadien zal ABB via de studiedienst van stad Antwerpen, het relevante deel voor elke centrumstad uit het gepseudonimiseerd surveydatabestand aan de desbetreffende centrumstad bezorgen.

De gegevens voor wetenschappelijk onderzoek zullen ook steeds éénmalig verstrekt worden.

motivering:

[...]

Extra toelichting door de ontvangende partij (zo nodig)

[...]

Als dit een belangrijke administratieve vereenvoudiging is, verklaar: n.v.t.

Adviezen

Advies functionaris mededelende partij VSA

Door het nemen van maatregelen ter bescherming van de rechten en vrijheden van natuurlijke personen i.v.m. de verwerking van hun persoonsgegevens, zoals het zo spoedig mogelijk pseudonimiseren van persoonsgegevens, en op basis van het voorgaande kan worden geconcludeerd dat aan het beginsel minimale gegevensverwerking/het proportionaliteitsbeginsel is voldaan, zijnde dat de persoonsgegevens die verwerkt zullen worden toereikend zijn, ter zake dienend en beperkt tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.

Advies functionaris ontvangende partij ABB

De persoonsgegevens worden verwerkt conform het proportionaliteitsbeginsel; ze worden alleen verwerkt voor het doel waarvoor ze worden verkregen en uit navraag blijkt dat het doel redelijkerwijs niet op andere wijze kan worden verwezenlijkt. Daarnaast worden de gegevens verwerkt indachtig de beginselen van gegevensbescherming door ontwerp en standaardinstellingen, waaronder pseudonimisering, ook bij de opslag van de persoonsgegevens. Derhalve kan worden geconcludeerd dat aan het beginsel van minimale gegevensverwerking is voldaan.

Advies VTC zo gevraagd

[...]

Finale toetsing door mededelende partij VSA (na eventuele aanpassing protocol o.b.v. de adviezen)

- Beantwoordt aan minimale gegevensverwerking.
- Beantwoordt aan minimale gegevensverwerking als aan volgende voorwaarden wordt voldaan:
[...]
- Beantwoordt niet aan minimale gegevensverwerking.

6. BEGINSEL: OPSLAGBEPERKING

Toelichting over beginsel

Artikel 5, 1, e), AVG voorziet dat persoonsgegevens moeten worden bewaard in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen niet langer te identificeren dan voor de doeleinden waarvoor de persoonsgegevens worden verwerkt noodzakelijk is.

Overweging 39, AVG, stelt dat ervoor moet worden gezorgd dat de opslagperiode van de persoonsgegevens tot een strikt minimum wordt beperkt. De overweging verduidelijkt dat om ervoor te zorgen dat persoonsgegevens niet langer worden bewaard dan noodzakelijk is, de verwerkingsverantwoordelijke termijnen dient vast te stellen voor het wissen van gegevens of voor een periodieke toetsing ervan.

Vereiste informatie

Wat zijn de bewaartermijnen of criteria per gegeven of cluster gegevens?

Het gepseudoniseerd surveydatabestand wordt door VSA gewist zodra dit bezorgd is aan ABB. Zoals hiervoor bepaald, ontvangt VSA normaliter ten laatste begin januari 2021 het surveybestand van de gemeentemonitor van de verwerker-veldwerkbureau en ten laatste eind januari 2021 het surveybestand van de stadsmonitor. Vervolgens zal VSA beide surveydatabestanden eerst controleren (inclusief non-responsanalyse), opkuisen en een weging toepassen zodat onder- en oververtegenwoordiging wordt gecorrigeerd, en erna pseudonimiseren zodat één gepseudoniseerd surveydatabestand aangeleverd kan worden aan ABB. Deze aanlevering dient ten laatste 20 februari 2021 plaats te vinden. Bijgevolg zullen ook ten laatste op 2 april 2021 alle data door VSA gewist worden: de data van het Rijksregister, de ontvangen niet-gepseudonimiseerde surveydatabestanden van de verwerker-veldwerkbureau, en het (gepseudoniseerd) surveydatabestand dat VSA aanlevert aan ABB.

ABB zal het gepseudoniseerd surveydatabestand voor langere termijn bewaren. Meer specifiek zullen de data voor twee legislaturen op het niveau van de gemeenteraadsverkiezingen, volgend op deze waarin de survey uitgevoerd wordt, bijgehouden worden. Nadien zal geëvalueerd worden in welke mate de data nog bruikbaar zijn, gebruikt worden en of deze eventueel aan een volledige anonimisering onderworpen kunnen worden. Aldus zal de evaluatie van de bewaartermijn in oktober 2036 plaatsvinden.

Deze bewaartermijn wordt verantwoord gelet op het wetenschappelijk en statistisch doeleinde waarvoor de persoonsgegevens verzameld worden. Ook vanuit de invalshoek van het historisch

onderzoek, zal het gepseudonimiseerd surveydatabestand bewaard worden. Belangrijk, de data zijn gepseudonimiseerd, waardoor identificatie nog steeds mogelijk is door de combinatie van indicatoren (bv. een man van 82 met 3 auto's in een kleine gemeente, zal snel geïdentificeerd kunnen worden). Doorheen de tijd zal identificatie evenwel steeds moeilijker worden op basis van het gepseudonimiseerd surveydatabestand, omdat de tijd verloopt en de indicatoren dus niet meer representatief zijn. Dit doet geen afbreuk aan het belang van de GSM, die driejaarlijks een beeld geeft van wat er leeft in de gemeenten.

Gelet op de lange bewaartermijn, worden de nodige technische en organisatorische (beveiligings)maatregelen genomen (zie bijlage 3). Zo zullen de data steeds op een afgeschermd deel van de server (netwerkschijf/u-schijf) van ABB staan, waartoe slechts toegang mogelijk is voor op naam aangeduide personen. Daarnaast is er een duidelijke perimeter beveiliging van het netwerk met firewalls, is malware en virusbescherming op de computers geïnstalleerd en is er een automatische VPN – always on vpn, zodat de toestellen steeds met het bedrijfsnetwerk verbonden zijn. Bovendien worden de laptops van de personen die werken met de data, geëncrypteerd met Bitlocker.

Motivering door de ontvangende partij

Wat is de motivering van die bewaartermijnen of criteria?

De GSM verschijnt driejaarlijks. De grote meerwaarde ligt dan ook in de mogelijkheid om maatschappelijke evoluties en ontwikkelingen te beschrijven en hierop in te spelen door aanpassingen van het beleid. Bijgevolg worden de data bijgehouden voor verder wetenschappelijk en historisch onderzoek, alsook voor statistische doeleinden die doorheen de tijd verspreid zijn.

Adviezen

Advies functionaris mededelende partij VSA

Op basis van het voorgaande, namelijk door het vaststellen van een duidelijke termijn voor het wissen van gegevens of voor een periodieke toetsing ervan om ervoor te zorgen dat persoonsgegevens niet langer worden bewaard dan noodzakelijk is, meer bepaald:

- *een wissing door VSA ten laatste op 2 april 2021 van alle eerder vermelde data; en*
- *een wissing dan wel een periodieke toetsing door ABB in oktober 2036 van het gepseudonimiseerd surveydatabestand,*

kan worden geconcludeerd dat aan het beginselen “opslagbeperking” is voldaan.

Advies functionaris ontvangende partij ABB

De DPO is akkoord met de gevraagde termijn. Het verwerken van de persoonsgegevens moet beperkt worden tot het doel waarvoor die zijn verkregen.

Advies VTC zo gevraagd

[...]

Toetsing door mededelende partij VSA (na eventuele aanpassing protocol o.b.v. de adviezen)

- Beantwoordt aan opslagbeperking.
- Beantwoordt aan opslagbeperking als aan volgende voorwaarden wordt voldaan: [...]
- Beantwoordt niet aan opslagbeperking.

7. BEGINSSEL: JUISTHEID

Toelichting over beginsel

Artikel 5, 1, d), AVG: beginsel: persoonsgegevens moeten juist zijn en zo nodig worden geactualiseerd.

Overweging 39, AVG, stelt dat alle redelijke maatregelen moeten worden genomen om ervoor te zorgen dat onjuiste persoonsgegevens worden gerectificeerd of gewist.

Artikel 16, AVG: recht op rectificatie van onjuiste gegevens.

Artikel 18, AVG: recht op beperking van de verwerking als de juistheid wordt betwist.

Vereiste informatie

De afspraken omtrent de garantie van de kwaliteit van de gegevens; (art. 8, §1, 2^e lid, 12°, e-govdecreet)

De survey is een driejaarlijkse bevraging waarin gepeild wordt naar tevredenheid, gedrag en participatie bij de inwoners uit de gemeenten/steden. Deze vragen zijn vaak subjectief, waardoor een volledige garantie op accuraatheid nooit verwacht kan worden.

Voor het toekennen van de rechten, zie schema en toelichting bijlage 4.

Tot het ogenblik van pseudonimisering en vernietiging van de data door VSA en de verwerker-veldwerkbureau, kunnen de betrokkenen een verzoek tot rectificatie, wissing of beperking van de verwerking richten tot ABB, VSA en de verwerker-veldwerkbureau. Aangezien ABB op dat ogenblik niet over de data beschikt, zal hij het verzoek doorgeven aan VSA en de verwerker-veldwerkbureau. In onderlinge afstemming zullen zij dan beslissen of het verzoek zal ingewilligd worden.

Eens de gegevens gepseudonimiseerd zijn en overhandigd worden aan ABB, zullen VSA en de verwerker-veldwerkbureau de niet-gepseudonimiseerde surveydata(bestanden) en de initiële gegevens die ontvangen werden van het Rijksregister vernietigen, en wat betreft de VSA ook het (gepseudonimiseerd) surveydatabestand (uiterlijk 2 april 2021). Betrokkenen kunnen zich dan nog tot de ABB, VSA en de verwerker-veldwerkbureau wenden met verzoeken, maar uitsluitend ABB kan vanaf dat ogenblik het verzoek behandelen. Indien VSA en/of de verwerker-veldwerkbureau na 2 april 2021 nog verzoeken krijgen, zullen zij deze doorgeven aan ABB.

Gelet op de pseudonimisering kan uiteraard niet verzekerd worden dat een verzoek tot rectificatie of wissing ingewilligd kan worden. Dit is immers enkel mogelijk indien de betrokkene geïdentificeerd kan worden. Belangrijk hierbij is de mogelijkheid voor de betrokkenen om na het afronden van de survey een kopie van hun antwoorden te downloaden. Ook wanneer de survey op papier ingevuld wordt,

wordt de mogelijkheid om een kopie van de antwoorden te bekomen, voorzien. Hiermee wordt alvast onomkeerbaar voldaan aan het recht tot inzage.

Daarnaast moet opgemerkt worden dat gegevenswissing in deze fase niet langer mogelijk is, noch verplicht is volgens de AVG. Bij een gegevensverwerking met het oog op wetenschappelijk onderzoek of statistische doeleinden, staat artikel 17, lid 3, d) AVG toe dat recht op gegevenswissing niet wordt toegekend.

Motivering– toelichting door de ontvangende partij (zo nodig)

[...]

Adviezen

Advies functionaris mededelende partij VSA

Op basis van het voorgaande, waarmee alle redelijke maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat onjuiste persoonsgegevens worden gerectificeerd of gewist (in de mate van het mogelijke), en mits duidelijkheid over o.a. bij welke partij – in functie van de timing – verzoeken van betrokkenen best ingediend worden (in privacyverklaringen, op websites van de verwerkingsverantwoordelijken en de verwerker-veldwerkbureau en in de introductiebrief bij de survey), kan worden geconcludeerd dat aan het juistheidsbeginsel is voldaan.

Advies functionaris ontvangende partij ABB

Het is aangewezen dat de (specifieke) privacyverklaring duidelijk vermeldt waar de betrokkene terecht kan voor de uitoefening van recht van rectificatie zoals bedoeld in artikel 16, AVG, samen met ondermeer het recht van inzage, het recht op gegevenswissing en het recht op beperking van de verwerking.

Advies VTC zo gevraagd

[...]

Finale toetsing door mededelende partij VSA (na eventuele aanpassing protocol o.b.v. de adviezen)

Beantwoordt aan juistheidsbeginsel.

Beantwoordt aan juistheidsbeginsel als aan volgende voorwaarden wordt voldaan: Duidelijk (in privacyverklaringen, op websites van de verwerkingsverantwoordelijken en de verwerker-veldwerkbureau en in de introductiebrief bij de survey) aan betrokkenen communiceren over o.a. bij welke partij – in functie van de timing – verzoeken best ingediend worden.

Beantwoordt niet aan juistheidsbeginsel.

8. BEGINSSEL: RISICOBENADERING

Toelichting over beginsel

Artikelen 24, 25 en 32, AVG: bij de keuze van de passende technische en organisatorische maatregelen die de verantwoordelijken moeten nemen moet rekening gehouden worden met:

- de aard, de omvang, de context en het doel van de verwerking
- de qua waarschijnlijkheid en ernst uiteenlopende risico's voor de rechten en vrijheden van natuurlijke personen
- het kunnen waarborgen en aantonen dat de verwerking in overeenstemming met deze verordening wordt uitgevoerd
- de evaluatie en indien nodig actualisatie van de maatregelen (voor maatregelen: zie deel over vertrouwelijkheid en integriteit).

Artikel 35, AVG m.b.t. de gegevensbeschermingseffectbeoordeling (GEB of DPIA).

Artikel 33, AVG i.v.m. de melding van inbreuken i.v.m. persoonsgegevens.

Overwegingen 75, 76 en 83, AVG (ondermeer).

Vereiste informatie

(De beveiligingsmaatregelen van de mededeling), **rekening houdend met de stand van de techniek, de uitvoeringskosten, alsook met de aard, de omvang, de context en de verwerkingsdoeleinden en de qua waarschijnlijkheid en ernst uiteenlopende risico's voor de rechten en vrijheden van personen; (art. 8, §1, 2^e lid, 6°, e-govdecreet)**

Werd er een informatieclassificatie gemaakt die relevant is voor deze mededeling door de gevende of ontvangende partijen?

NEE JA

In het Informatiebeheersplan (IBP) van ABB zijn in rij 161 de verschillende monitoren opgenomen, waaronder de GSM. Als dataclassificatie voor persoonsgegevens wordt hier de classificatie 'geheim' gehanteerd, wat overeenkomt met informatiële klasse 4 volgens de huidige VO informatieclassificatie (juni 2018, https://overheid.vlaanderen.be/sites/default/files/media/Digitale%20overheid/Stuurorgaan%20VIIB/20180703_6_63b_SVIIB_Bijlage_Informatieclassificatie_1.pdf?timestamp=1542120284).

Deze klasse 4 houdt in: Informatie die slechts toegankelijk mag zijn voor een beperkte groep gebruikers. Bij een incident is de impact van directe, indirecte materiële en immateriële schade ernstig.

Werd er een risicobeoordeling gemaakt voor het meedelen van de gegevens?

NEE JA

De risicobeoordeling vloeit voort uit de informatieclassificatie en gebeurt op basis van de richtlijnen van de VO (verschillende documenten beschikbaar via <https://vlaamseoverheid.sharepoint.com/sites/hfbp/SecurityOffice/SitePages/Publieke-Beleidsdocumenten.aspx?source=https%3a//vlaamseoverheid.sharepoint.com/sites/hfbp/SecurityOffice/SitePages/Forms/ByAuthor.aspx&web=1>)

1. Beheer van gebeurtenissen (incident management)
2. Cryptografie
3. Fysische maatregelen
4. IAM

5. Incident beheer
6. Netwerken
7. PAM
8. Probleem beheer
9. SIEM

Werd er een GEB (DPIA) gemaakt voor de toekomstige verwerking?

NEE JA **DPIA GSM, met als resultaat dat de toekomstige verwerking geen hoog risico met zich meebrengt voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen.**

Motivering – toelichting door de ontvangende partij (zo nodig)?

[...]

Adviezen

Advies functionaris mededelende partij VSA

Op basis van het voorgaande, waarbij, op de informatieklassen die van toepassing zijn, rekening gehouden dient te worden met de Algemene minimale maatregelen en waar nodig context specifieke maatregelen zoals bepaald in de informatieclassificatie van de Vlaamse overheid, kan worden geconcludeerd dat aan het risicobeginsel is voldaan.

Advies functionaris ontvangende partij ABB

Uit het voorgaande blijkt dat er is voldaan aan het beginsel van risicobenadering; De risico's van de verwerking van de gegevens door ABB zijn immers ingeschat op basis van de dataclassificatie standaard van de VO en een GEB (oftewel DPIA). Uit de GEB blijkt dat de (toekomstige) verwerking van de persoonsgegevens door ABB geen hoge risico's met zich meebrengen voor betrokkenen. Ondanks de blijkbaar lage risico's van de (toekomstige) verwerking, adviseert de DPO om alleszins de minimaal te nemen technische- en organisatorische beveiligingsmaatregelen in acht te nemen zoals bepaald door de dataclassificatie standaard van de VO.

Advies VTC zo gevraagd

[...]

Finale toetsing door mededelende partij VSA (na eventuele aanpassing protocol o.b.v. de adviezen)

Beantwoordt aan risicobeginsel.

Beantwoordt aan risicobeginsel als aan volgende voorwaarden wordt voldaan: Er dient rekening gehouden te worden met de Algemene minimale maatregelen en waar nodig context specifieke maatregelen zoals bepaald in de informatieclassificatie van de Vlaamse overheid, op de informatieklassen die van toepassing zijn.

Beantwoordt niet aan risicobeginsel.

9. BEGINSEL: INTEGRITEIT EN VERTROUWELIJKHEID

Toelichting over beginsel

Artikel 5, 1, f), AVG

Artikel 24, AVG

Artikel 32, AVG

Artikel 33 en 34 AVG

Overweging 28, AVG over pseudonimisering.

Vereiste informatie

Geheimhoudingsplicht

Hoe is de geheimhoudingsplicht van de medewerkers bij de ontvangende partijen geregeld?

Door een wettelijke verplichting, een statutaire verplichting of een contractuele verplichting.

Het Vlaams Personeelsstatuut is vastgelegd in het BVR van 13 januari 2006 houdende vaststelling van de rechtspositie van het personeel van de diensten van de Vlaamse overheid (specifiek artikel 2.2.) en de deontologische code zit vervat in omzendbrief BZ 2011/6 betreffende de deontologische code, d.d. 6 juli 2011 (paragraaf 4.6.)

Maatregelen ivm de specifieke gegevensoverdracht.

De beveiligingsmaatregelen van de mededeling, rekening houdend met de stand van de techniek, de uitvoeringskosten, alsook met de aard, de omvang, de context en de verwerkingsdoeleinden en de qua waarschijnlijkheid en ernst uiteenlopende risico's voor de rechten en vrijheden van personen; (art. 8, §1, 2^e lid, 6°, e-govdecreet)

Wordt er gebruik gemaakt van volgende beveiligingsdiensten? (art. 8, §1, 2^e lid, 13°, e-govdecreet

JA

- Beveiligde elektronische brievenbus
- Codering, anonimisering & trusted third party (TTP – zie DEEL 2)
- ConsultRR
- Coördinatie van elektronische deelprocessen
- Elektronische datering (timestamping)
- Beheer van loggings
- Geïntegreerd gebruikers- en toegangsbeheer
- Verwijzingsrepertorium (bij automatische mededeling van wijzigingen)
- Systeem voor robuuste vercijfering/encryptie

NEE

Worden er andere maatregelen genomen zoals de keuze van het formaat van de mededeling (art. 8, §1, 2^e lid, 13°, e-govdecreet:

Ja, beide partijen maken deel uit van dezelfde tenant, namelijk beide binnen het @vlaanderen.be domein. Dit zorgt ervoor dat de uitwisseling van de data zal gebeuren binnen dezelfde beveiligde omgeving van Microsoft Office 365.

Maatregelen op het niveau van de organisatie van de bron en vooral van de ontvanger:

Mededelende partij [VSA]

Vul de vragenlijst met andere basisvragen in (bijlage 2 bij dit model).

Beantwoord volgende vragen in dit formulier:

Is er veiligheidsbeleid JA [12 oktober 2015]

Is er een veiligheidsplan NEE VSA is volop bezig met het actualiseren van het veiligheidsbeleid en aansluitend het opstellen van een veiligheidsplan, waarvoor alvast een eerste aanzet hiertoe verwacht wordt tegen midden 2020.

Is de DPO aangemeld bij de VTC bij de GBA

Is er een informatieveiligheidsconsulent aangesteld (facultatief)? JA is dit de DPO ? NEE

Is er een informatieveiligheidscel (facultatief)? JA NEE

Is er een procedure om een inbreuk i.v.m. persoonsgegevens te melden? JA NEE

Ontvangende partij [ABB]

Vul de vragenlijst met andere basisvragen in (bijlage 3 bij dit model).

Beantwoord volgende vragen in dit formulier:

Is er veiligheidsbeleid JA [20 september 2017]

Is er een veiligheidsplan JA [20 september 2017]

Is de DPO aangemeld bij de VTC bij de GBA

Is er een informatieveiligheidsconsulent aangesteld (facultatief)? JA is dit de DPO ? NEE

Is er een informatieveiligheidscel (facultatief)? JA NEE

Is er een procedure om een inbreuk i.v.m. persoonsgegevens te melden? JA NEE

Motivering – toelichting door de ontvangende partij (zo nodig)

[...]

Adviezen

Advies functionaris mededelende partij VSA

Op basis van passende technische en organisatorische maatregelen, die door VSA genomen zijn, om verwerkingen op passende wijze te beveiligen tegen onder meer ongeoorloofde of onrechtmatige verwerking, onopzettelijk verlies, vernietiging of beschadiging, kan worden geconcludeerd dat aan de beginselen van integriteit en vertrouwelijkheid is voldaan.

Advies functionaris ontvangende partij ABB

Persoonsgegevens moeten door het nemen van passende technische of organisatorische maatregelen op een dusdanige manier worden verwerkt dat een passende beveiliging ervan gewaarborgd is, en dat zij onder meer beschermd zijn tegen ongeoorloofde of onrechtmatige verwerking en tegen onopzettelijk verlies, vernietiging of beschadiging (artikel 5, 1, f), AVG). ABB beijvert zich om middels haar veiligheidsplan de nodige maatregelen te treffen en waar nodig te updaten zoals aangegeven in bijlage 3, weshalve kan worden geconcludeerd dat aan het beginsel van integriteit en vertrouwelijkheid is voldaan.

Advies VTC zo gevraagd

[...]

Finale toetsing door mededelende partij VSA (na eventuele aanpassing protocol o.b.v. de adviezen)

- Beantwoordt aan beginselen van integriteit en vertrouwelijkheid.**
- Beantwoordt beginselen van integriteit en vertrouwelijkheid als aan volgende voorwaarden wordt voldaan: [...]**
- Beantwoordt niet aan beginselen van integriteit en vertrouwelijkheid.**

DEEL 2: BIJZONDERE REGELINGEN

Op basis van de invulvakken vermeld voor DEEL 1. Bij twijfel, gaat u best door de vragen van DEEL 2.

Voeg enkel de bijhorende vragen toe die hierna worden vermeld (klik op driehoekje voor de titel) en beantwoord deze.

BIJ VERWERKER:

Toelichting over beginsel

Artikel 28, 1, AVG bepaalt dat wanneer een verwerking namens een verwerkingsverantwoordelijke wordt verricht, de verwerkingsverantwoordelijke uitsluitend een beroep doet op verwerkers die afdoende garanties met betrekking tot het toepassen van passende technische en organisatorische maatregelen bieden opdat de verwerking aan de vereisten van deze verordening voldoet en de bescherming van de rechten van de betrokkene is gewaarborgd.

[terug naar overzicht](#)

Vereiste informatie per verwerker

Verwerker 1 - Veldwerkbureau (zie schema bijlage 1)

Naam verwerker: Te bepalen via openbare aanbesteding

Nationaliteit verwerker: Te bepalen, maar verwerking moet plaatsvinden binnen EER.

Taken verwerker: instaan voor de online bevraging, drukwerk, handling en verwerking survey GSM.

Heeft de verwerker een functionaris (DPO) aangesteld? JA deze is aangemeld bij de VTC bij de GBA te bepalen na afloop openbare aanbesteding

Heeft de verwerker een register? JA NEE te bepalen

Is er een verwerkersovereenkomst? JA de verwerkersovereenkomst zal afgesloten worden tussen de gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken (ABB en VSA) en de verwerker-veldwerkbureau.

Welke maatregelen worden er genomen om te garanderen dat de beheerder van de infrastructuur slechts in uitzonderlijke gevallen toegang heeft tot de persoonsgegevens? Te bepalen

Heeft de verwerker de vereiste technische en organisatorische maatregelen genomen? Dit moet nog bepaald worden, maar via een vendorassessment werden alvast alle vereiste maatregelen opgevraagd.

Als er sprake is van onderaanneming: heeft de verantwoordelijke daarvoor toestemming gegeven ?

JA zo wordt alvast toestemming gegeven om de data van het Rijksregister (m.n. naam en adres) te bezorgen aan de postale dienstverlener. Voor de aanduiding van andere subverwerkers zullen VSA en ABB beide toestemming moeten geven.

Motivering – toelichting (zo nodig)

De verwerker-veldwerkbureau is niet rechtstreeks betrokken in de uitwisseling tussen VSA en ABB, maar levert de data aan aan VSA. Zie schema bijlage 1.

Adviezen

Advies functionaris mededelende partij VSA

Op basis van het voorgaande, mits naleving van de machtiging van het Rijksregister 031/2019, d.d. 11 juli 2019 en onder andere de bepalingen van artikel 28 AVG, op te nemen in de verwerkersovereenkomst tussen de gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken en de verwerker-veldwerkbureau, die na vendorassessment geselecteerd zal worden, kan worden geconcludeerd dat passende technische en organisatorische maatregelen toegepast zullen worden.

Advies functionaris ontvangende partij ABB

Ingevolge de machtiging van het Rijksregister en overige wettelijke en reglementaire bepaling, onder meer artikel 28 AVG e.a., adviseert de DPO om de afspraken tussen VSA, ABB en het/de veldwerkbureau('s) schriftelijk vast te leggen, met voldoende juridische omkadering.

Advies VTC zo gevraagd

[...]

Finale toetsing door mededelende partij VSA (na eventuele aanpassing protocol o.b.v. de adviezen)

- de verwerkers bieden de passende technische en organisatorische maatregelen.
- de verwerkers bieden de passende technische en organisatorische maatregelen als aan volgende bijkomende voorwaarden wordt voldaan: [...]
- de verwerkers bieden niet de passende technische en organisatorische maatregelen. Verklaar: [...]

BIJ INTERMEDIAR:

Toelichting over beginsel

Aanbeveling nr 02/2010 van 31 maart 2010 omtrent de privacybeschermende rol van Trusted Third Parties (TTP) bij gegevensuitwisseling (A/09/022).

Aanbeveling uit eigen beweging nr. 03/2009 van 1 juli 2009 in verband met integratoren in de overheidssector (A/2007/043).

[terug naar overzicht](#)

Vereiste informatie

Wordt er een beroep gedaan op een intermediair/Trusted Third Party/dienstenintegrator

JA

Welke organisatie:

- eHealth-platform
- KSZ
- Federale Dienstenintegrator
- Vlaamse Dienstenintegrator
- andere: VSA

Functie TTP (trusted third party):

- Koppeling
- Pseudonimisering
- Anonimisering
- Safe Room

Andere: [...]

NEE

Motivering – toelichting

Hoewel ABB de machtiging aangevraagd heeft bij het Rijksregister tot toegang tot de gegevens van het Rijksregister voor de opmaak van de GSM, zal het niet zelf de gegevens ontvangen en meedelen aan de verwerker-veldwerkbureau dat zal instaan voor de opmaak van de survey. Overeenkomstig artikel 201 van de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van de persoonsgegevens (BS 5 september 2018), anonimiseert of pseudonimiseert de verantwoordelijke voor de oorspronkelijke verwerking (in casu het Rijksregister) normaliter de persoonsgegevens alvorens deze mede te delen aan de verwerkingsverantwoordelijke van de nieuwe verwerking, in casu ABB. Deze pseudonimisering of anonimisering is echter niet mogelijk in de voorliggende casus: om de survey op een representatieve wijze uit te voeren, zijn persoonsgegevens (naam, leeftijd, adres, geslacht, nationaliteit) vereist. Bijgevolg wordt gewerkt met een derde vertrouwenspersoon, zoals voorzien in artikel 202 van voormelde wet van 30 juli 2018.

Aldus zullen de persoonsgegevens aan de verwerker-veldwerkbureau verstrekt worden met tussenkomst van de Vlaamse Statistische Autoriteit (VSA) die als derde vertrouwenspartij of Trusted Third Party (TTP) optreedt. Daarnaast staat VSA ook in voor de pseudonimisering van de surveydatabestanden die opgemaakt zullen worden door de verwerker-veldwerkbureau (zie voor een

overzicht van de verschillende fases ook bijlage 1 – schema). De machtiging van het Rijksregister nr. 031/2019 machtigt dan ook de vertrouwenspersoon van ABB, de facto VSA, de mededeling van de gegevens opgenomen in het Rijksregister betreffende naam, adres, geboortedatum, nationaliteit en geslacht.

VSA werd opgericht met het [decreet van 19 februari 2016](#) betreffende de Vlaamse openbare statistieken ([Memorie van Toelichting](#), Parl.st. 2015-16, nr. 547/1). Dit decreet werd integraal opgenomen in het [Bestuursdecreet](#), meer bepaald afdeling 8. Organisatie van het statistiekbeleid. Artikel III.108 van het Bestuursdecreet bepaalt dat de Vlaamse Regering de Vlaamse Statistische Autoriteit zal aanwijzen die belast wordt met de coördinatie van de ontwikkeling, productie en verspreiding van de Vlaamse openbare statistieken en de kwaliteitszorg ervan. De Vlaamse Statistische Autoriteit is wetenschappelijk en professioneel onafhankelijk. Artikel III.110. bepaalt voorts dat de Vlaamse Statistische Autoriteit ervoor zorg zal dragen dat de Vlaamse openbare statistieken worden ontwikkeld, geproduceerd en verspreid conform artikel III.109.

Het decreet van 19 februari 2016 kreeg uitvoering door het [Besluit van de Vlaamse Regering](#) van 22 april 2016. Artikel 2 van dat BVR bepaalt dat de dienst hoofdstatisticus bij het Departement Kanselarij en Bestuur aangewezen wordt als de Vlaamse Statistische Autoriteit. Artikel 3 BVR wijst bovendien expliciet op de professioneel onafhankelijke positie van de hoofdstatisticus.

Gelet op de decretale verankering van de taak van VSA tot het ontwikkelen van statistieken en de decretale plicht tot onafhankelijkheid, kan VSA als derde vertrouwenspartij aangeduid worden. VSA en ABB zullen als gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijke een verwerkersovereenkomst afsluiten met een verwerker-veldwerkbureau. ABB bepaalt doel en middelen (staat ook in voor het bestek van de aanduiding) en is in die hoedanigheid verwerkingsverantwoordelijke. VSA zal op zijn beurt verwerkingsverantwoordelijke zijn in zijn rol als TTP. VSA zal immers samenwerken met de verwerker-veldwerkbureau om op basis van de ontvangen gegevens van het Rijksregister, de respondenten aan te schrijven. Nogmaals wordt benadrukt dat ABB op geen enkel moment de gegevens van het Rijksregister zal ontvangen. De overdracht van gegevens gebeurt uitsluitend van het Rijksregister naar VSA en vervolgens naar de verwerker-veldwerkbureau.

De survey is gebaseerd op de consent-first-methode: alvorens respondenten hun gegevens invullen, zullen zij expliciet hun toestemming geven voor de verwerking van de ingevulde en nadien gepseudonimiseerde gegevens, dit kan gebeuren via eenvoudige vink op het scherm bij de aanvang van de online bevraging. Resultaten van de survey worden door de verwerker-veldwerkbureau verzameld in surveydatabestanden (één voor de gemeentemonitor en één voor de stadsmonitor) en deze surveydatabestanden worden bezorgd aan VSA. VSA zal kwaliteitscontroles doen (nl. controleren, opkuisen en een weging toepassen), de weerhouden gegevens van de ontvangen surveydatabestanden bundelen in één surveydatabestand en ten slotte dat bestand pseudonimiseren. Door VSA en de verwerker-veldwerkbureau worden na de controle de initiële gegevens die ontvangen werden van het Rijksregister, alsook de niet-gepseudonimiseerde surveydata(bestanden) en wat betreft VSA ook het (gepseudonimiseerd) surveydatabestand, vernietigd en dit uiterlijk op 2 april 2021. Nogmaals wordt benadrukt dat het VSA niet toekomt eigen (statistische) bewerkingen uit te voeren op de data van het Rijksregister, noch op het surveydatabestand gemeentemonitor, het

surveydatabestand stadsmonitor of het (gepseudonimiseerd) surveydatabestand. Het is VSA aldus niet toegestaan om een andere verwerking op de persoonsgegevens uit te voeren dan deze die in dit protocol en de verwerkersovereenkomst tussen gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijke ABB en VSA en de verwerker-veldwerkbureau, zijn opgenomen.

Tot slot wordt opgemerkt dat bij VSA een safe room ingericht wordt waardoor een specifiek aangewezen medewerker, die als personeelslid bij ABB werkt, VSA kan ondersteunen in haar taken als TTP. De desbetreffende medewerker heeft de technische kennis om bijstand te verlenen bij het controleren van (inclusief non-responsanalyse), opkuisen van en een weging toepassen op de surveydatabestanden die meegedeeld wordt door de verwerker-veldwerkbureau (i.e. fase 4 in schema bijlage 1), alvorens deze data gepseudonimiseerd worden door VSA en bezorgd kunnen worden aan ABB (i.e. fase 5 in schema bijlage 1). Deze expertise heeft de desbetreffende medewerker verworven door deze taken tijdens de vorige editie van de gemeentemonitor uit te voeren, toen nog als personeelslid van VSA.

Door het “safe-room-principe” kan de desbetreffende medewerker op geen enkele manier de data meenemen. De nodige waarborgen zullen ingesteld worden om de integriteit van deze medewerker te verzekeren, zoals het ondertekenen van een bijkomende vertrouwelijkheidsverklaring. Hierin zal onder meer opgenomen worden dat deze medewerker verplicht is alle beschermings- en beveiligingsmaatregelen te nemen en hij aansprakelijk is in geval dergelijke maatregelen niet gebruikt werden.

ABB ontvangt van VSA bijgevolg uitsluitend het gepseudonimiseerd surveydatabestand.

Adviezen

Advies functionaris mededelende partij VSA

Op basis van het voorgaande, mits naleving van de machtiging van het Rijksregister 031/2019, d.d. 11 juli 2019, het behandelen, pseudonimiseren en vernietigen van de surveydata zoals bovenstaand beschreven en het toepassen van bovenvermelde safe room, kan worden geconcludeerd dat op de Vlaamse Statistische Autoriteit (VSA) beroep gedaan kan worden als derde vertrouwenspartij of Third Trusted Third Party (TTP).

Advies functionaris ontvangende partij ABB

VSA is als TTP aangesteld door de (federale) Minister bevoegd voor Binnenlandse Zaken die de gegevens in feite meedeelt (zie machtiging Rijksregister 031/2019). In het kader van minimale gegevensverwerking/proportionaliteit worden slechts gepseudonimiseerde surveybestanden doorgegeven. Het e.e.a. is daarnaast schriftelijk vastgelegd in bijgaand protocol en de eerdergenoemde verwerkersovereenkomst tussen ABB en VSA en het veldwerkbureau, met als conclusie dat de privacybeschermende rol van de TTP conform de aanbevelingen van de toezichhoudende autoriteit is om de bescherming van de persoonsgegevens te waarborgen.

Advies VTC zo gevraagd

[...]

Finale toetsing door mededelende partij VSA (na eventuele aanpassing protocol o.b.v. de adviezen)

Conform

Voorwaarden [...]

Niet conform

BIJ GEBRUIK RRnr:

Toelichting over verplichtingen

Artikel 87 AVG: voor het rijksregisternummer en andere identificatoren van algemene aard

~~Wetgeving zal aangepast worden door de nieuwe kaderwet gegevensbescherming en/of de wet tot oprichting van het informatieveiligheidscomité.~~

[terug naar overzicht](#)

Vereiste informatie

~~Zijn er bestaande machtigingen/toestemmingen/beslissingen die verband houden met deze mededeling:~~

~~JA referentie: [...] — NEE~~

~~Zijn er bestaande protocollen die verband houden met deze mededeling?~~

~~JA referentie en vindplaats [...] — NEE~~

Motivering – toelichting

[...]

Adviezen

Advies functionaris mededelende partij VSA

[...]

Advies functionaris ontvangende partij ABB

[...]

Advies VTC zo gevraagd

[...]

~~Finale toetsing door mededelende partij VSA (na eventuele aanpassing protocol o.b.v. de adviezen)~~

~~Conform~~

~~Voorwaarden [...]~~

~~Niet conform~~

BIJ TOEGANG TOT AUTHENTIEKE BRONNEN:

Toelichting over verplichtingen

Zie de betreffende wetgeving (bv. m.b.t. het Rijksregister, m.b.t. de Leer- en ervaringsbewijzendatabank (LED)).

[terug naar overzicht](#)

Vereiste informatie

~~Afspraken omtrent de eerbiediging van het wettelijk kader dat de toegang tot de authentieke gegevensbron regelt; (art. 8, §1, 2e lid, 12°, e-govdecreet)~~

~~{...}~~

~~Zijn er bestaande machtigingen/toestemmingen/beslissingen die verband houden met deze mededeling:~~

~~JA referentie: {...} — NEE~~

~~Zijn er bestaande protocollen die verband houden met deze mededeling?~~

~~JA referentie en vindplaats {...} — NEE~~

Motivering – toelichting

~~{...}~~

Adviezen

~~Advies functionaris mededelende partij VSA~~

~~{...}~~

~~Advies functionaris ontvangende partij ABB~~

~~{...}~~

~~Advies VTC zo gevraagd~~

~~{...}~~

~~Finale toetsing door mededelende partij VSA (na eventuele aanpassing protocol o.b.v. de adviezen)~~

~~Conform~~

~~Voorwaarden {...}~~

~~Niet conform~~

BIJ BIJZONDERE CATEGORIEËN PERSOONSGEGEVENS:

Toelichting over regels

Artikel 9, AVG verbiedt de verwerking van deze persoonsgegevens tenzij er een verwerkingsgrond is zoals opgesomd in het tweede lid van artikel 9 (zie toelichting).

Artikel 9, kaderwet gegevensbescherming⁴

[terug naar overzicht](#)

Vereiste informatie

Blijkt uit de gegevens ras of etnische afkomst, politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen of het lidmaatschap van een vakbond?

(er kan verwezen worden naar de gegevens in de tabel onder het punt “minimale gegevensverwerking”.)

NEE JA uit welke[...]

wat is de grondslag die de verwerking door de ontvangende instantie toelaat: [...] (zie toelichting)

- Er wordt gevraagd naar nationaliteit, i.e. geen ras of etnische afkomst
- Er wordt gevraagd naar lidmaatschap van een vereniging, zonder dat onderscheid gemaakt wordt tussen welke soort vereniging (sport-, hobby-, jeugd-, politieke vereniging, buurtcomité, carnavalsvereniging, seniorenvereniging, ...).

Betreft het genetische gegevens zoals gedefinieerd in artikel 4, 13), AVG?

NEE JA welke [...]

wat is de grondslag die de verwerking door de ontvangende instantie toelaat: [...]

is er een lijst van de personen die toegang hebben tot de gegevens NEE JA

Betreft het biometrische gegevens zoals gedefinieerd in artikel 4, 14), AVG, met het oog op unieke identificatie van een persoon?

NEE JA welke [...]

wat is de grondslag die de verwerking door de ontvangende instantie toelaat: [...]

is er een lijst van de personen die toegang hebben tot de gegevens NEE JA

---

⁴ Wet van ...2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens. Deze wet treedt in werking de dag waarop ze in het Belgisch Staatsblad wordt bekendgemaakt.

Betreft het gegevens over de gezondheid zoals gedefinieerd in artikel 4, 15), AVG?

NEE JA uit welke:

Volgende vragen worden in de survey gesteld:

- Hebt u het afgelopen jaar beroep gedaan op anderen bij ziekte of nood aan zorg gehad? (Niet van toepassing --> dagelijks)
- Hebt u zelf anderen verzorgd? (Nooit → dagelijks)
- Hoe is je gezondheid over het algemeen? (heel erg slecht --> heel erg goed)
- Last van één of meerdere langdurige ziekten, aandoeningen of handicaps? (Ja/nee) Zo ja, belemmert dit je dagelijkse bezigheden? (zelden --> voortdurend)
- Generieke vraag naar perceptie van welbevinden: was je voorbije week: gelukkig? Van het leven genoten? Slecht geslapen? Gevoel niet op gang te komen? Droevig? Eenzaam? Alles met moeite ging? Gestresseerd? gedeprimeerd? (zelden --> altijd)

wat is de grondslag die de verwerking door de ontvangende instantie toelaat: Toestemming – consent first

is er een lijst van de personen die toegang hebben tot de gegevens NEE JA

- Vanuit VSA betreft het 2 specifiek aangewezen medewerkers
- Vanuit ABB betreft het 4 specifiek aangewezen medewerkers. Belangrijk, de medewerkers van ABB hebben uitsluitend toegang tot het gepseudonimiseerde bestand.

Betreft het gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid?

NEE JA uit welke [...]

wat is de grondslag die de verwerking door de ontvangende instantie toelaat: [...]

Motivering – toelichting (zo nodig)

[...]

Adviezen

Advies functionaris mededelende partij VSA

Op basis van het voorgaande, waarbij voorafgaande toestemming van de betrokkenen de verwerking van de persoonsgegevens over hun gezondheid toelaat, en dat de verdere verwerking met het oog op wetenschappelijk onderzoek of statistische doeleinden niet als onverenigbaar met de oorspronkelijke doeleinden wordt beschouwd, mits het nemen van de maatregelen uit art 9, kaderwet gegevensbescherming, door de gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken en de verwerker-veldwerkbureau, kan worden geconcludeerd dat aan de voorwaarden van de verwerking van de betreffende bijzondere categorie van persoonsgegevens is voldaan.

Advies functionaris ontvangende partij ABB

Gelet op het feit dat de hierboven vermelde bijzondere gegevens op basis van de wettelijke grondslagen toestemming, alsmede op grond van wetenschappelijk onderzoek (of statistische doeleinden) zullen worden verwerkt kan worden geconcludeerd dat de verwerking van voornoemde bijzondere persoonsgegevens in casu gerechtvaardigd is. Dit klemt temeer nu de geheimhoudingsverplichtingen voor het vertrouwelijkheidsbeginsel ook reeds is opgenomen en er ingevolge art. 9 van de Kaderwet nadere maatregelen zullen worden getroffen om uitvoering te geven aan art. 9, 4, AVG voor wat betreft de personen die toegang krijgen tot de persoonsgegevens. Tot slot, betreft het nog altijd de verwerking van gepseudonimiseerde surveybestanden door ABB!

Advies VTC zo gevraagd

[...]

Finale toetsing door mededelende partij VSA (na eventuele aanpassing protocol o.b.v. de adviezen)

Conform

Onder voorwaarden: De gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken en de verwerker-veldwerkbureau nemen ook de volgende maatregelen uit art 9, kaderwet gegevensbescherming:

- het aanwijzen van categorieën van personen die toegang hebben tot de persoonsgegevens, waarbij hun hoedanigheid ten opzichte van de verwerking van de betrokken gegevens nauwkeurig wordt omschreven;
- het ter beschikking houden van de lijst van de aldus aangewezen categorieën van personen voor de bevoegde toezichthoudende autoriteit; en
- het zorgen dat de aangewezen personen door een wettelijke of statutaire verplichting, of door een evenwaardige contractuele bepaling ertoe gehouden zijn het vertrouwelijk karakter van de betrokken gegevens in acht te nemen.

Niet conform

BIJ PERSOONSGEGEVENS BETREFFENDE STRAFRECHTELIJKE VEROORDELINGEN EN

STRAFBARE FEITEN:

~~Toelichting over verplichtingen~~

Artikel 10, AVG.

Artikel 10, kaderwet gegevensbescherming⁵

[terug naar overzicht](#)

Vereiste informatie

~~De toekomstige verwerking betreft persoonsgegevens betreffende~~

---

⁵ Wet van ...2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens. Deze wet treedt in werking de dag waarop ze in het Belgisch Staatsblad wordt bekendgemaakt.

strafrechtelijke veroordelingen

strafbare feiten

bij hoger vermelde punten verband houdende veiligheidsmaatregelen

Gebeurt de toekomstige verwerking onder toezicht van een overheid? ~~NEE~~ ~~JA~~

~~Zo, nee, is de toekomstige verwerking toegestaan bij wet, decreet of ordonnantie die passende waarborgen biedt voor de rechten en vrijheden van betrokkenen?~~

~~NEE~~ ~~JA~~

de toekomstige verwerking betreft een omvattend register van strafrechtelijke veroordelingen

~~Zo, ja, Gebeurt de toekomstige verwerking onder toezicht van een overheid?~~ ~~NEE~~ ~~JA~~

~~Is er een lijst van de personen die toegang hebben tot de gegevens~~ ~~NEE~~ ~~JA~~

Motivering — toelichting zo nodig

{...}

Adviezen

Advies functionaris mededelende partij VSA

{...}

Advies functionaris ontvangende partij ABB

{...}

Advies VTC zo gevraagd

{...}

~~Finale toetsing door mededelende partij VSA (na eventuele aanpassing protocol o.b.v. de adviezen)~~

~~Conform~~

~~Voorwaarden~~ {...}

~~Niet conform~~

BIJ ARCHIVERING EN ONDERZOEK

Toelichting over verplichtingen

Art. 5, lid 1, b) AVG

Art. 89 AVG

Titel 4 van de (artikelen 186 t.e.m. 208) van de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens en wet van 5 september 2018 tot oprichting van het informatieveiligheidscomité en tot wijziging van diverse wetten betreffende de uitvoering van verordening (EU) 2016/679 van 27 april 2016 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG.

[terug naar overzicht](#)

Vereiste informatie

De verwerking betreft:

- archivering in het algemeen belang
- wetenschappelijk onderzoek
- historisch onderzoek
- statistische doeleinden

Verantwoording van de groep personen (selectiecriteria): Enkel de weerhouden persoonsgegevens van de aangeschreven burgers die de survey invulden, worden door VSA aan ABB overhandigd in een gepseudonimiseerd surveybestand. Gelet op de participatie in vorige edities, zullen ongeveer 100.000 personen de survey invullen.

De initiële selectie van personen die aangeschreven worden, gebeurt op basis van adres, voornamelijk woonplaats/postcode: er wordt getracht een representatief staal van de burgers in de Vlaamse steden en gemeenten aan te schrijven, aldus moeten er voor elke gemeenten personen aangeschreven worden. Verder zijn geslacht, nationaliteit en geboortjaar ook vereist om een stratificatie naar deze criteria te kunnen doorvoeren en zo een representatief staal van de bevolking te kunnen aanschrijven.

Technische en organisatorische maatregelen voor de minimale gegevensverwerking:

Kunnen de doeleinden worden verwezenlijkt worden op een wijze die identificatie niet of niet langer toelaat

JA

NEE een volledige aggregatie van de antwoorden is niet mogelijk.

Kunnen de persoonsgegevens gepseudonimiseerd worden? JA NEE

JA verklaar hoe: de link tussen de oorspronkelijk verkregen data van het Rijksregister en de door de betrokkenen ingevulde surveyresultaten wordt geknipt.

NEE verklaar [...]

Wordt er gebruik gemaakt van het “safe room principe” (zie toelichting)?

JA

Bij VSA zal een safe room ingericht worden waardoor een specifiek aangewezen medewerker, die als personeelslid bij ABB werkt, VSA kan ondersteunen in haar taken als TTP. De desbetreffende medewerker heeft de technische kennis om bijstand te verlenen bij het controleren van (inclusief non-responsanalyse), opkuisen van en een weging toepassen op het surveydatabestand dat meegedeeld wordt door de verwerker-veldwerkbureau (i.e. fase 4 in schema bijlage 1), alvorens deze data gepseudonimiseerd worden door VSA en bezorgd kunnen worden aan ABB (i.e. fase 5 in schema bijlage 1). Deze expertise heeft de desbetreffende medewerker verworven door deze taken tijdens de vorige editie van de gemeentemonitor uit te voeren, toen nog als personeelslid van VSA.

Door het "safe-room-principe" kan een specifiek aangewezen medewerker op geen enkele manier de data meenemen. De nodige waarborgen zullen ingesteld worden om de integriteit van deze medewerker te verzekeren, zoals het ondertekenen van een bijkomende vertrouwelijkheidsverklaring. Hierin zal onder meer opgenomen worden dat deze medewerker verplicht is alle beschermings- en beveiligingsmaatregelen te nemen en hij aansprakelijk is in geval dergelijke maatregelen niet gebruikt werden.

Zal er een *small cell risk analyse (SCRA)* worden uitgevoerd?

JA door welke organisatie: [...]

NEE

Worden de gegevens gekoppeld met gegevens uit andere gegevensbronnen?

JA verklaar [...]

NEE

Motivering – toelichting zo nodig

[...]

Adviezen

Advies functionaris mededelende partij VSA

Op basis van het voorgaande, waarbij de persoonsgegevens van de participerende burgers – die een representatief staal van de bevolking vertegenwoordigen – gepseudonimiseerd worden, d.m.v. een gepseudonimiseerd surveybestand dat door de VSA opgesteld wordt, na gebruik van het “safe-room-principe” waarbij de nodige technische en organisatorische maatregelen voor de minimale gegevensverwerking worden genomen (zoals het gebruik van een bijkomende vertrouwelijkheidsverklaring), kan worden geconcludeerd dat aan de voorwaarden van de verwerking bij archivering en onderzoek is voldaan, overeenkomstig de bepalingen van de AVG en uit art 201, 202 en 203, kaderwet gegevensbescherming.

Advies functionaris ontvangende partij ABB

Vermits er een ontwerp protocol, naar het voorbeeld van de werkgroep van de VO, wordt opgesteld en ondertekend tussen ABB en VSA kan worden geconcludeerd dat aan de vereiste van de AVG en art. 201, 202 en 203 van de Kaderwet is voldaan.

[...]

Advies VTC zo gevraagd

[...]

Finale toetsing door mededelende partij VSA (na eventuele aanpassing protocol o.b.v. de adviezen)

Conform

Voorwaarden [...]

Niet conform

BIJ DOORGIFTEN AAN DERDE LANDEN EN INTERNATIONALE ORGANISATIES:

Toelichting over verplichtingen

Artikel 44 t.e.m. 50 AVG

Aanbeveling VTC nr. 01/2016 van 12 oktober 2016 betreffende het beheer van persoonsgegevens in een datacenter door een niet-Europese

firma http://vtc.corve.be/docs/adviezen/VTC_AB_2016_01_aanbeveling_outsourcing_datacenter_def_vrpubl.pdf

Advies CBPL uit eigen beweging nr. 10/2016 van 24 februari 2016 over de gebruikmaking van cloudcomputing door de verantwoordelijke voor de verwerking (CO-A-2015-013).

Advies CBPL m.b.t. nr. 09/2016 van 24 februari 2016 de keuze voor een SaaS-HR-strategie bij talentmanagementprocessen van de Vlaamse Overheid (CO-A 2016-006)

Dit geldt ook voor de onderaannemers en dus ook voor het gebruik van al dan niet publieke cloudtoepassingen.

[terug naar overzicht](#)

Bewaarlocatie van data door betrokken partijen

Alle partijen verbinden zich ertoe de data te bewaren op een locatie binnen de EER.

Mededelende partij VSA

Alle data die VSA ontvangt in het kader van de opmaak van de GSM, dus zowel de persoonsgegevens ontvangen van het Rijksregister, als de surveyresultaten die het ontvangt van de burgers, worden bewaard op de server en back-upserver van de Vlaamse overheid. Beide servers bevinden zich in de omgeving van Brussel.

Ontvangende partij ABB

ABB zal de gepseudonimiseerde surveyresultaten opslaan op de eigen netwerkschijf (zgn. U-schijf). De servers voor deze U-schijf zijn gelokaliseerd in de omgeving van Brussel en de back-up van de data wordt binnen België gemaakt.

Binnen de Vlaamse overheid wordt stilaan de overstap gemaakt naar een SharePoint-omgeving. Ook binnen ABB werd reeds de overstap gemaakt om data op te slaan op SharePoint. Het agentschap is zich evenwel bewust van de mogelijke problemen die zich stellen, in het bijzonder wat betreft de mogelijke doorgifte van data naar de Verenigde Staten. Bijgevolg wordt de opslag van gevoelige persoonsgegevens (cfr. de bijzondere categorieën van persoonsgegevens zoals opgenomen in artikel 9 AVG) op SharePoint nog uitgesloten binnen het agentschap. Voor dit soort van data, inclusief het gepseudonimiseerde surveydatabestand waarover dit protocol handelt, wordt de u-schijf verder gehanteerd. Eens de nodige technische en organisatorische maatregelen genomen kunnen worden om de risico's bij het gebruik van SharePoint volledig te kunnen afdekken, kunnen we alle data naar een SharePoint-omgeving overbrengen. Benadrukt wordt dat dit tot op heden niet het geval is. We houden het Rijksregister op de hoogte wanneer we van plan zijn om deze overstap te maken en bezorgen dan ook een overzicht van de genomen maatregelen om de risico's af te dekken.

Verwerker

Zoals eerder aangegeven, dient de verwerker nog aangeduid te worden via de openbare aanbestedingsprocedure. In het bestek werd als voorwaarde evenwel opgelegd dat de verwerking van de persoonsgegevens enkel gebeuren kan op grondgebied van één van de lidstaten van de Europese Economische Ruimte (EER), ongeacht of de verwerking wordt uitgevoerd door de opdrachtnemer of een onderaannemer.

De kandidaten voor de opdracht geven allen aan dat de verwerkingen zullen plaatsvinden binnen de EER. Zodra de kandidaat voor de aanbesteding is gekozen, zal met hem duidelijke afspraken gemaakt worden omtrent de bewaarlocatie van de data.

Vereiste informatie

Deze vraag dient niet beantwoord te worden aangezien er geen sprake is van een doorgifte naar een derde land of internationale organisatie in de zin van artikel 44 e.v. AVG.

Gebeurt de doorgifte op basis van

- ~~een adequaatheidsbesluit conform artikel 45 AVG~~
- ~~op basis van passende waarborgen conform artikel 46 AVG~~
- ~~op basis van bindende bedrijfsvoorschriften conform artikel 47 AVG~~

~~Wordt aan alle voorwaarden zoals opgenomen in aanbeveling nr. 01/2016 van de VTC voldaan? JA~~

~~NEE~~

Motivering – toelichting (zo nodig)

[...]

Adviezen

Advies functionaris mededelende partij VSA

[...]

Advies functionaris ontvangende partij ABB

[...]

Advies VTC zo gevraagd

[...]

Finale toetsing door mededelende partij VSA (na eventuele aanpassing protocol o.b.v. de adviezen)

Conform

Voorwaarden [...]

Niet conform

Controleer of alle vakken in de vorige delen correct werden aangekruist.

DEEL 3. AANVULLENDE OPMERKINGEN

Aanvullende opmerkingen functionarissen gegevensbescherming

De DPO is akkoord dat de gegevens worden medegedeeld, mits onder voorwaarden dat ABB passende technische- en organisatorische maatregelen treft voor de mededeling van de gegevens alsmede de gepaste bewaartermijn bepaalt en aanhoudt voor de opslag van de persoonsgegevens.

Aanvullende opmerkingen VTC

[...]

Motivering – toelichting partijen (zo nodig)

[...]

DEEL 5. OVERZICHT BIJLAGEN

Geef een opsomming van de bijlagen:

Bijlage 1: schematisch overzicht

Bijlage 2: vragenlijst informatieveiligheid – meedelende partij VSA

Bijlage 3: vragenlijst informatieveiligheid – ontvangende partij ABB

Bijlage 4: Overzicht tijdlijn bezit data

DEEL 6. BESLUIT

ONDER VOLGENDE VOORWAARDEN

- De voorwaarden zoals vermeld in deel 1, deel 2 en deel 3 van dit protocol;
- Opname van de mededeling in het register van de verwerkingen van de ontvangende partij(en) conform artikel 30 AVG.
- De mededeling van de persoonsgegevens zal maar gebeuren als de vereiste technische en organisatorische maatregelen effectief uitgevoerd zijn.

Voor de verdere mededeling aan derden is een aanpassing van dit protocol vereist.

De termijn van het protocol

gaat pas in bij [gebeurtenis bv. in werking treden wetgeving, andere voorwaarden]

is onbeperkt

loopt af op 1 mei 2021

loopt af bij [gebeurtenis]

SANCTIES

Toelichting

Vermeld de sancties in geval van niet-naleving van het protocol (art. 8, §1, 2^e lid, 9, e-govdecreet)

Beschrijving van de sancties

Indien de ontvangende partij zich niet houdt aan de voorwaarden opgelegd in dit protocol, zal de mededeling van de gegevens onmiddellijk stopgezet worden. De mededelende partij behoudt zich uiteraard ook het recht voor om klacht in te dienen bij de toezichthoudende autoriteit indien zij van mening is dat de ontvangende partij de voorwaarden van dit protocol, daarin begrepen de naleving van de AVG, niet naleeft.

HANDTEKENINGEN

Adviserende instanties voor advies:

Dit houdt een bevestiging in dat het advies correct werd opgenomen in de eindtekst.

functionaris mededelende partij VSA

functionaris ontvangende partij ABB

Ingrid de Bel-Simson

Leidende ambtenaren voor akkoord

Hiermee onderschrijven de verantwoordelijken voor de verwerking die de persoonsgegevens meedelen hun evaluaties in alle onderdelen van het protocol en de verantwoordelijken voor de verwerking die de gegevens ontvangen hun engagement om de ontvangen gegevens te verwerken conform het protocol.

Leidende ambtenaar mededelende partij VSA

Ik ga akkoord met de mededeling van de gegevens zoals hierboven beschreven en onder de voorwaarden die bepaald werden.

Martin Ruebens, Secretaris-generaal Departement Kanselarij en Bestuur

Martin
Ruebens
(Signature)

Digitaal ondertekend
door Martin Ruebens
(Signature)
Datum: 2020.04.27
08:51:28 +02'00'

Leidende ambtenaar ontvangende partij ABB

Ik ga akkoord met de mededeling van de gegevens zoals hierboven beschreven en onder de voorwaarden die bepaald werden.

Jeroen Windey, administrateur-generaal Agentschap Binnenlands Bestuur

Jeroen
Windey
(Signature)

Digitaal ondertekend
door Jeroen Windey
(Signature)
Datum: 2020.04.25
10:27:12 +02'00'

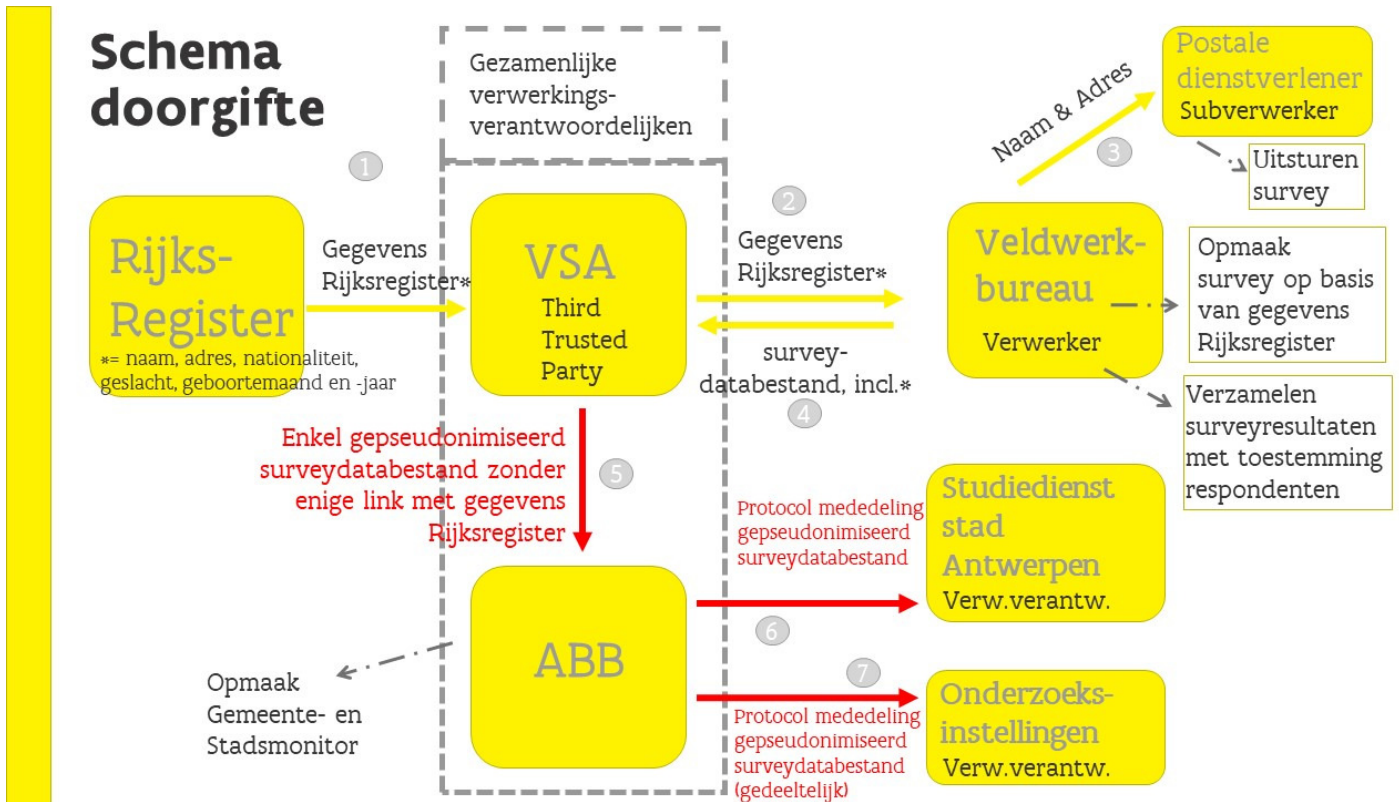

De gegevens die minimaal moeten bekendgemaakt worden volgens het decreet zijn in dit formulier aangegeven door roze (of grijze) achtergrond.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: schematisch overzicht

Fase 1

In de eerste fase zal het Rijksregister de naam, het adres, nationaliteit, geboortemaand en -jaar en geslacht van ongeveer 365.000 burgers tussen 17 en 85 jaar uit de Vlaamse steden en gemeenten meedelen aan de Vlaamse Statistische Autoriteit (VSA). Voor deze uitwisseling kende het Rijksregister een machtiging toe, m.n. 031-2019, d.d. 11 juli 2019.

Aangezien ABB niet de verwerkingsverantwoordelijke van de oorspronkelijke verwerking was en overeenkomstig artikel 201 van de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens, de data enkel kan ontvangen na pseudonisering of anonimisering, wordt beroep gedaan op een derde vertrouwenspartij/ Trusted Third Party. In dit geval zal VSA deze rol op zich nemen. **ABB ontvangt bijgevolg op geen enkele manier de niet-gepseudonimiseerde data van het Rijksregister.**

Fase 2

Aangezien ABB een decretale taak heeft om de data te verzamelen, gelet op artikel 2 DLB en artikel 4 BVR oprichting ABB, is zij verwerkingsverantwoordelijke en heeft zij een verwerker aangesteld voor de opmaak van de survey, het uitsturen hiervan en het verzamelen van de surveyresultaten. VSA zal evenwel evenzeer optreden als verwerkingsverantwoordelijke gelet op haar rol van derde vertrouwenspartij. Bijgevolg sluiten VSA en ABB als gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken een verwerkersovereenkomst met een verwerker-veldwerkbureau. Benadrukt wordt dat het in deze relatie uitsluitend VSA is die de gegevens van het Rijksregister aan de verwerker-veldwerkbureau zal bezorgen. Ook in de verwerkersovereenkomst wordt benadrukt dat ABB op geen enkel ogenblik informatie mag ontvangen waaruit de daadwerkelijke persoonsgegevens zouden blijken.

Fase 3

De verwerker-veldwerkbureau zal de naam en het adres bezorgen aan de postale dienstverlener die de formulieren zal uitsturen en bezorgen aan de 365.000 burgers. Voor de uitwisseling van deze gegevens zal een verwerkersovereenkomst afgesloten worden tussen de verwerker-veldwerkbureau en de postale dienstverlener.

Fase 4

De verwerker-veldwerkbureau bezorgt na ontvangst van de ingevulde surveys (zowel op papier als digitaal), twee surveydatabestanden aan VSA; uiterlijk begin januari 2021 het surveybestand voor de gemeentemonitor en uiterlijk eind januari 2021 het surveydatabestand voor de stadsmonitor. VSA zal hierop een laatste controle uitvoeren. Zodra deze controle is uitgevoerd, worden door de verwerker-veldwerkbureau de persoonsgegevens ontvangen van het Rijksregister vernietigd, de niet-gepseudonimiseerde surveydata(bestanden), alsook de link tussen de persoonsgegevens en de surveydatabestanden. Deze vernietiging door de verwerker-veldwerkbureau gebeurt op instructie van VSA, maar uiterlijk 2 april 2021.

Fase 5

VSA bezorgt het gepseudonimiseerd surveydatabestand aan ABB. Dat is het doel van dit protocol.

De rode pijl geeft duidelijk weer dat enkel het gepseudonimiseerd surveydatabestand wordt overgedragen. Op basis van dit bestand kan ABB de gemeente- en stadsmonitor opmaken, zoals bij de vorige editie, zie <https://gemeente-en-stadsmonitor.vlaanderen.be/>.

Fase 6

ABB bezorgt het gepseudonimiseerd surveydatabestand aan de Studiedienst van stad Antwerpen, opdat deze laatste vervolgens de toepasselijke data kan bezorgen aan elke centrumstad. Dit gebeurt door middel van een protocol tussen beide partijen.

Fase 7

ABB kan het gepseudonimiseerd surveydatabestand ook bezorgen aan onderzoekinstellingen in het kader van wetenschappelijk onderzoek of voor statistische doeleinden. De aanvrager moet hierbij telkens verduidelijken welke data nodig zullen zijn om de voorliggende onderzoeksvraag te beantwoorden. Bijgevolg zal vaak maar een deel van het gepseudonimiseerd surveydatabestand bezorgd worden.

BIJLAGE 2: vragenlijst informatieveiligheid – mededelende partij VSA

Vragenlijst met gesloten vragen (niet in te vullen door instellingen in het netwerk van SZ)

	ja	nee	commentaar of verwijzing naar bijgevoegde documenten
1. Hebt u de risico's en beveiligingsbehoeften die eigen zijn aan uw organisatie en die de verwerking van persoonsgegevens betreffen geëvalueerd?	☒	☐	VSA DPIA GSM, in uitvoering.
2. Hebt u de diverse dragers van uw organisatie geïdentificeerd waarbij persoonsgegevens betrokken zijn?	☒	☐	VSA DPIA GSM, in uitvoering.
3. Zijn de interne en externe personeelsleden die bij de verwerking van persoonsgegevens betrokken zijn, goed op de hoogte van de vertrouwelijkheids- en beveiligingsplichten ten aanzien van deze gegevens die zowel voortvloeien uit de verschillende wettelijke vereisten als uit het beveiligingsplan?	☒	☐	Binnen VSA zal slechts een beperkte groep (3 personen) betrokken zijn en zij zijn op de hoogte van de vertrouwelijkheids- en beveiligingsplichten.
4. Hebt u beheersmaatregelen genomen ter vermindering van de niet-gemachtigde of onnodige fysieke toegang tot dragers die persoonsgegevens bevatten?	☒	☐	Er wordt gewerkt met een afgescheiden projectserver en daarnaast wordt BitLocker geïnstalleerd op de laptops van de betrokken medewerkers.
5. Hebt u maatregelen genomen ter vermindering van elke fysieke schade die de persoonsgegevens in gevaar zouden kunnen brengen?	☒	☐	Er wordt een kopie van de data bewaard op een veilige locatie, volgens vastgestelde procedure.
6. Hebt u beheersmaatregelen genomen ter bescherming van de verschillende netwerken waarmee de apparatuur die de persoonsgegevens verwerkt, is verbonden?	☒	☐	<ul style="list-style-type: none"> - Beveiliging van werkstations op basis van microsoft active directory; - perimeter beveiliging van het netwerk zelf met firewalls; - Malware en virusbescherming op de computers; - automatische VPN – always on vpn zodat toestel altijd met bedrijfsnetwerk verbonden is; - wachtwoordbeheer (voor eindgebruikers) via sterk authenticatie.

<p>7. Beschikt u over een actuele lijst van de verschillende bevoegde personen die toegang hebben tot de persoonsgegevens en van hun respectievelijk toegangsniveau (creatie, raadpleging, wijziging, vernietiging)?</p>	☒	☐	<p>3 specifiek aangewezen medewerkers: creatie, raadpleging en wijziging en vernietiging toegestaan voor 2 medewerkers.</p>
<p>8. Hebt u op uw informatiesystemen een mechanisme voor toegangsmachtiging geïnstalleerd zodat de persoonsgegevens en de verwerkingen die er betrekking op hebben enkel toegankelijk zijn voor de personen en toepassingen die hiertoe uitdrukkelijk gemachtigd zijn?</p>	☒	☐	<p>Toegangsbeheer in eerste instantie en beveiliging van de omgeving waarop de data staat door enkel toegang te verstrekken aan hiervoor vermelde personen.</p>
<p>9. Is uw informatiesysteem zodanig ontworpen dat de identiteit permanent geregistreerd wordt van diegenen die toegang hebben gehad tot de persoonsgegevens ?</p>	☐	☒	<p>De identiteit van medewerkers die toegang hebben tot de afgescheiden projectserver wordt niet permanent geregistreerd.</p>
<p>10. Hebt u erin voorzien dat de geldigheid en de doeltreffendheid in de tijd van de ingestelde organisatorische en technische maatregelen gecontroleerd worden ter garantie van de beveiliging van de persoonsgegevens?</p>	☒	☐	<p>Continue opvolging van de ingestelde maatregelen tijdens de uitvoering van de opdracht.</p>
<p>11. Hebt u voorzien in urgentieprocedures en rapporteringsprocedures bij beveiligingsincidenten waarbij persoonsgegevens betrokken zijn?</p>	☐	☒	<p>Bij VSA werd een nieuwe DPO aangeworven. Weldra zullen hierin stappen ondernomen worden. Voor datalekken zal in eerste instantie een procedure uitgerold worden.</p>
<p>12. Beschikt u over een bijgewerkte documentatie betreffende de verschillende genomen beheersmaatregelen ter bescherming van persoonsgegevens en de verschillende verwerkingen die er betrekking op hebben?</p>	☐	☒	<p>Bij VSA werd een nieuwe DPO aangeworven. Weldra zullen stappen ondernomen worden om deze flow ook te documenteren.</p>

BIJLAGE 3: vragenlijst informatieveiligheid – ontvangende partij ABB

Vragenlijst met gesloten vragen (niet in te vullen door instellingen in het netwerk van SZ)

	ja	nee	commentaar of verwijzing naar bijgevoegde documenten
1. Hebt u de risico's en beveiligingsbehoeften die eigen zijn aan uw organisatie en die de verwerking van persoonsgegevens betreffen geëvalueerd?	☒	☐	DPIA GSM
2. Hebt u de diverse dragers van uw organisatie geïdentificeerd waarbij persoonsgegevens betrokken zijn?	☒	☐	DPIA GSM
3. Zijn de interne en externe personeelsleden die bij de verwerking van persoonsgegevens betrokken zijn, goed op de hoogte van de vertrouwelijkheids- en beveiligingsplichten ten aanzien van deze gegevens die zowel voortvloeien uit de verschillende wettelijke vereisten als uit het beveiligingsplan?	☒	☐	Binnen ABB zal slechts een beperkte groep (4 personen) betrokken zijn en zij zijn op de hoogte van de vertrouwelijkheids- en beveiligingsplichten
4. Hebt u beheersmaatregelen genomen ter verhindering van de niet-gemachtigde of onnodige fysieke toegang tot dragers die persoonsgegevens bevatten?	☒	☐	Er wordt gewerkt met een afgescheiden projectserver en daarnaast wordt bitlocker geïnstalleerd op de laptops van de betrokken medewerkers.
5. Hebt u maatregelen genomen ter verhindering van elke fysieke schade die de persoonsgegevens in gevaar zouden kunnen brengen?	☒	☐	Er wordt een kopie van de surveyresultaten bewaard op een veilige locatie, volgens vastgestelde procedure.
6. Hebt u beheersmaatregelen genomen ter bescherming van de verschillende netwerken waarmee de apparatuur die de persoonsgegevens verwerkt, is verbonden?	☒	☐	<ul style="list-style-type: none"> - Beveiliging van werkstations op basis van microsoft active directory; - perimeter beveiliging van het netwerk zelf met firewalls; - Malware en virusbescherming op de computers; - automatische VPN – always on vpn zodat toestel altijd met bedrijfsnetwerk verbonden is; - wachtwoordbeheer (voor eindgebruikers) via sterk authenticatie.

<p>7. Beschikt u over een actuele lijst van de verschillende bevoegde personen die toegang hebben tot de persoonsgegevens en van hun respectievelijk toegangsniveau (creatie, raadpleging, wijziging, vernietiging)?</p>	☒	☐	<p>4 specifiek aangewezen medewerkers, allen creatie, raadpleging en wijziging toegestaan.</p>
<p>8. Hebt u op uw informatiesystemen een mechanisme voor toegangsmachtiging geïnstalleerd zodat de persoonsgegevens en de verwerkingen die er betrekking op hebben enkel toegankelijk zijn voor de personen en toepassingen die hiertoe uitdrukkelijk gemachtigd zijn?</p>	☒	☐	<p>Toegangsbeheer in eerste instantie en beveiliging van de omgeving waarop de resultaten staan door enkel toegang te verstrekken aan hiervoor vermelde personen door bijkomend wachtwoord</p>
<p>9. Is uw informatiesysteem zodanig ontworpen dat de identiteit permanent geregistreerd wordt van diegenen die toegang hebben gehad tot de persoonsgegevens ?</p>	☐	☒	
<p>10. Hebt u erin voorzien dat de geldigheid en de doeltreffendheid in de tijd van de ingestelde organisatorische en technische maatregelen gecontroleerd worden ter garantie van de beveiliging van de persoonsgegevens?</p>	☒	☐	<p>Dit is opgenomen in de evaluatie van het project.</p>
<p>11. Hebt u voorzien in urgentieprocedures en rapporteringsprocedures bij beveiligingsincidenten waarbij persoonsgegevens betrokken zijn?</p>	☐	☒	<p>Bij ABB werd net een nieuwe DPO aangeworven. Weldra zullen hierin stappen ondernomen worden. Voor inbreuken i.v.m. persoonsgegevens zijn alvast</p>
<p>12. Beschikt u over een bijgewerkte documentatie betreffende de verschillende genomen beheersmaatregelen ter bescherming van persoonsgegevens en de verschillende verwerkingen die er betrekking op hebben?</p>	☐	☒	<p>Bij ABB werd net een nieuwe DPO aangeworven. Weldra zullen stappen ondernomen worden om deze flow ook te documenteren.</p>

BIJLAGE 4: Overzicht tijdslijn bezit data

Onderstaand overzicht geeft duidelijk welke partijen wanneer over welke data beschikken. Zoals in de verwerkersovereenkomst afgesproken, zal de Verwerker de data ontvangen van het Rijksregister (i.e. naam, adres, leeftijd, geslacht en nationaliteit) en de niet-gepseudonimiseerde surveydata(bestanden), vernietigen uiterlijk op 2 april 2021. Ook verwerkingsverantwoordelijke VSA zal de data die het ontvangen heeft van het Rijksregister (i.e. naam, adres, leeftijd, geslacht en nationaliteit), de niet-gepseudonimiseerde surveydatabestanden van de verwerker-veldwerkbureau, het opgemaakte surveybestand en het gepseudonimiseerd surveydatabestand vernietigen na overdracht van het gepseudonimiseerd surveydatabestand aan verwerkingsverantwoordelijke ABB, opnieuw uiterlijk 2 april 2021. Bijgevolg beschikt ten laatste op (uiterlijk) 2 april 2021 enkel verwerkingsverantwoordelijke ABB nog over persoonsgegevens, meer bepaald het door VSA gepseudonimiseerd surveydatabestand. Aldus moeten alle verzoeken van betrokkenen vóór de vernietiging van de data door verwerkingsverantwoordelijke VSA en de Verwerker bezorgd worden aan deze beide partijen. ABB beschikt op dat ogenblik niet over de persoonsgegevens. Na overdracht van het gepseudonimiseerd surveydatabestand en vernietiging van de overige persoonsgegevens door verwerkingsverantwoordelijke VSA en de Verwerker, moeten alle verzoeken gericht worden aan ABB.

